

ధర్మము

విచారణ

ఆర్య కథా నిధి -6

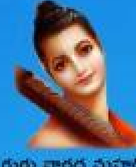

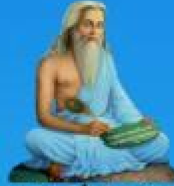
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

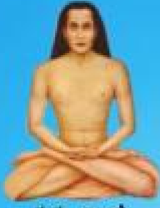

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

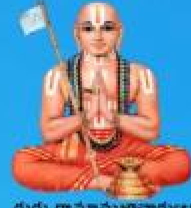
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

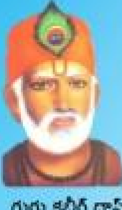

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

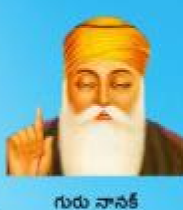

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

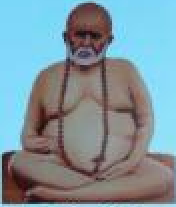

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

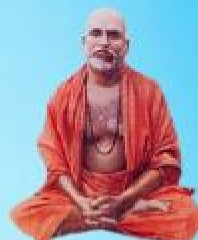

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900 | 1901-1910 | 1911-1920 | 1921-1930 | 1931-1940 | 1941-1950 | 1951-

Subject

Astrophysics | Biology | Chemistry | Education | Law | Mathematics | Mythology | Religion | For more subjects...

Language

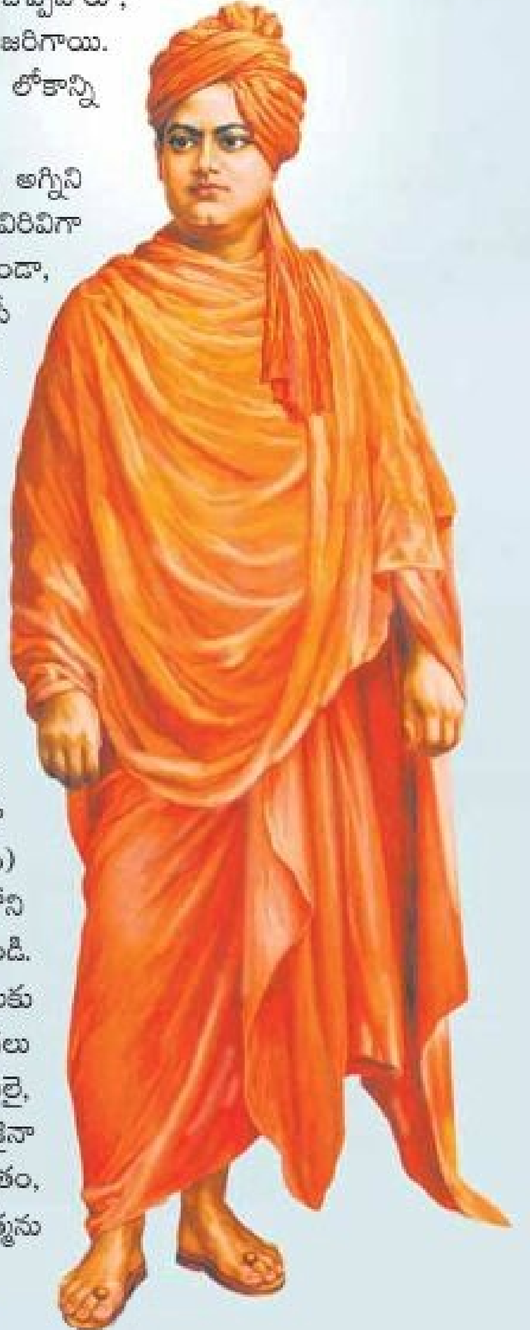
Sanskrit | English | Bengali | Hindi | Kannada | Marathi | Tamil | Telugu | Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్న్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ రామచంద్రాయనమః

ఆర్యకథానిధి.

షష్టమ భాగము.

వావిలికొలను సుబ్బరాయ

విరచితము.

రెండవ కూర్పు ౧౦౦౦ ప్రతులు.

గుంటూరు:

శ్రీ కైలాస ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

విజ్ఞాపన

ఆర్యమహాశయులారా!

శ్రీ ఆంధ్ర వాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బారావు (వాసుదాసు)గారు రచించిన గ్రంథముల ప్రభావమును గ్రొత్తగా మేము దెలుపవలసినది లేదు. శ్రీవారు పరమపదించిన పది పండ్రెండు సంవత్సరములుగా వారి గ్రంథముల ముద్రణ ప్రచారాదులు సక్రమ వ్యవస్థలో నుండినవి కావు. నేడు తిరిగి శ్రీ కోదండరామప్రభువు ననుమతితో శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము వారా కార్యమును బూనినారు. ఇది లాభమున కాశించి చేయునది కాదు ఆ శ్రీ వాసుదాసవారి యాశయము, ఆర్యమత, నీతి ధర్మములు తెలుఁగువారిలోఁ బ్రచారమయి వారుభయలోక సుఖములఁ బడయుటయే. ఆ యాశయము నెఱవేర్చుటయే యీ సంస్థకుఁ గర్తవ్యము. దీనివలన వచ్చు ద్రవ్యము శ్రీమదొంటిమిట్ట కోదండరామస్వామి కైంకర్యమునకును గ్రంథ పునర్ముద్రణమునకును మాత్రమే వినియోగపడఁగలదు. తెనుఁగుసీమ వారీ కైంకర్యమునకుఁ దగిన సహాయమొనరించెదరని విశ్వసించుచున్నాము.

దాసకుటి
అంగలకుదురు
5-2-1951

ఇట్లు విన్నవించు
పరమాత్ముని వేంకటనారాయణదాసుఁడు,
అధ్యక్ష ప్రతినిధి,
శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మ సమాజము.

గ్రంథములు దొరుకుచోటు :

శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము,
దాసకుటి-అంగలకుదురు పోష్టు, వయా తెనాలి.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

ఆర్యకథానిధి

ఆఱవభాగము.

౧. మార్కండేయచరిత్రము.

మృకండుఁ డనుమహర్షి నొక యడవిలో * నాశ్రమమును కల్పించుకొని యందుఁ దాను తన భార్య వసించియుండెను. ఆయన మహాతపస్సంపన్నుఁడు. కాలమంతయు భగవంతుని ధ్యానించుటయందుఁ బూజించుటయందు భగవత్కథలు వినుటయందుఁ గడపుచుండెను. ఆయన భార్యయు మహా పతివ్రత.

ఇట్లు కొన్ని సంవత్సరములు జరిగిన పదపడి మృకండుఁడింట లేని సమయమున నొక మట్టమధ్యాహ్నమున నెండలు మండుచుండ పదములు మిడిమిడి కాలుచుండ నిద్దఱు ఋషులు వారి పర్ణశాలలోనికి వచ్చిరి. మృకండుని భార్యయు వారు మిక్కిలి యెండకు డస్సియుండుట చూచి యర్ఘ్యము పాద్యము నిచ్చి యర్హాసనమునఁ గూర్చుండుఁడని కోరెను. వారట్లే కూర్చుండి కొంత సేదదేర్చుకొని "అమ్మా! నిప్పులు కురియు

* ఈయన యాశ్రమము ఒంటిమిట్ట సమీపమున నున్నది.

చున్న యీ యెండలో చాలదూరము పయనించుటచే మిక్కిలి డప్పిగొని యున్నారము. చల్లని పానీయము తెమ్మా" అని కోరిరి. ఆమెయును శ్రద్ధాభక్తులు కలది కావున వెంటనే లోపలికిం బోయి నిర్మలముగ లోపల వెలుపల తోమిన చెంబులో చల్లని నీరు తెచ్చి యిచ్చెను. వారా చెంబును తీసికొని చేత నుంచుకొని కుశల ప్రశ్నము గావించుచు "అమ్మా నీ కెందఱు బిడ్డలు? వా రేరీ? ఆడుకొనంబోయిరా? లేక వనమూల ఫలములకుఁ బోయిరా? ఏల యిట్టి యెండలో వారిని వెలుపలఁ బంపితి" వని ప్రశ్నించిరి.

ఆ యిల్లాలు తలవంచుకొని "యయ్యలారా! భగవంతుఁ డింకను నన్ను కడుపు చల్లని కాంతలలోఁ గలుప నను గ్రహింపలేదు" అని మెల్లగఁ జెప్పెను. వా రులికిపడిచల్లి "యేమీ! యింకను నీకుఁ బుత్రుఁడే జన్మింపలేదా" యనిరి. లేదని యామె బదు లిడెను.

"హరి హరీ! యెంత ప్రమాదము! ఎంత ప్రమాదము" అనుకొనుచు వారా నీళ్ళచెంబును నేలఁబెట్టి దిగ్గన లేచిరి.

మహర్షు లిరువురు నీరు త్రాగక చెంబు నేలఁబెట్టి లేచుట చూచి ఖిన్నయై యా గృహిణి "తండ్రులారా! నీళ్లు త్రాగకయే లేచితిరి. నాయందు దనుగ్రహించి జలపానము గావింపుఁడు" అని వేఁడుకొనెను.

అమ్మా! నీ వపవిత్రురాలవని కాని జలమపరిశుద్ధమని కాని మేము జలపానము మానినవారము కాము. నీవు గోద్రాలవు. గోద్రాలి చేతికూడు తినరాదు. నీరు త్రాగరాదు. అశాస్త్రీయమైన కార్యము చేసి మా తపస్సులకు హాని కలిగించుకొన నొల్లము. నీవు భర్తృఋణమునుండి విడివడినదానవు గావు. పురుషుఁడు భార్యను గ్రహించుట ధర్మమార్గమున సంతానము వడసి రెండు లోకముల సుఖించుటకే కాని సర్వజంతుసామాన్యమైన తుచ్ఛవిషయ సుఖమునకుఁ గాదు. విషయసుఖమే ముఖ్య ప్రయోజనముగ నెంచు దంపతులు పశుసమానులు. ఏ యుద్దేశముతో నీ వావును సంపాదింతువు? అది గొడ్డుపోయిన నీ కెట్లుండును? అట్టి గొడ్డుటావు గౌరవింపఁదగినదా? క్షేత్రమును సంపాదించుకొనుట దేనికి? అది ముండ్లతోను రాలతోను నిండిన చవుటభూమియగునేని యది యుండియు నేల? అట్లు లే భార్యయును. భర్తయనుజ్ఞ వడసి తపములు వ్రతములు సలుపుచుఁ బ్రతిబంధములఁ దొలఁగించుకొని ధర్మమార్గమునఁ బతివలనఁ గాంత సంతానము వడయవలయును. నీ వట్లుచేయక దేహపోషణమే ప్రధానముగనెంచికొని యున్నదానవు. కావున నీ చేతినీళ్ళు త్రాగరాదు" అని చెప్పి వారు వెడలిపోయిరి.

అంతటి దప్పిచేఁ బెదవులు తడుపుకొనుచు సొటసొటలాడుచు వచ్చియు మహర్షులు తన చేతినీరు త్రావక పోవుట చూచి యా మునిపత్ని మిక్కిలి శోకింప సాగెను. అట్టి మహాత్ములకు దాహశాంతి గావింపఁ జాలని నా జన్మమేల.

కాల్పనా? వారు చెప్పినట్లు గొడ్డుటావు ఊసర క్షేత్రము పోలికి నే నుండియు నా భర్త కేమిలాభము? అని నానావిధ ములఁ బరితపించుచుండ నింతలో మృకండుఁ డింటికి వచ్చి మొగము వ్రేలాడవేసికొని కన్నీరు గాఱ దుఃఖించు భార్యను జూచి కారణ మేమని యడిగెను. ఆమెయును జరగినదంతయుఁ దెలిపి తన నిర్భాగ్యదశకుఁ బలవించెను. అప్పుడు మృకండుఁ డిట్లనియె. ప్రియా! నీ విట్లు దుఃఖింపనేల? ఆ మహాత్ములు చెప్పినట్లు తపస్సు చేయుదము. దేవతలలో శివుఁడే శీఘ్రముగ ననుగ్రహించి వరము లిచ్చువాఁడు. ఆయనను గూర్చి మనము తపస్సు చేసితిమా మనకుఁ బుత్రసంతానము కలుగును' అనిన నామె యియ్యకొనెను. అంత భార్యాభర్త లిరువురు శివునిఁ గూర్చి ఘోరముగఁ దపస్సు గావించిరి. శివుఁడు వారికిఁ బ్రత్యక్షమై పుణ్యదంపతులారా! మీ యుద్దేశము నే నెఱుఁగు దును. సుగుణవంతుఁడును, కీర్తిశాలియునగు కుమారుఁడు పదునాఱేండ్లు మాత్ర మాయుస్సు కలవాఁడు కావలయునా? గుణహీనుఁడు, మూఢుఁడు నగువాఁడు శతవత్సరము లాయుస్సు కలవాఁడు కావలయునా? యని యడిగెను. వారిరువు రాలో చించి మహేశ్వరున కిట్లు విన్నవించిరి.

“దేవా! గుణహీనుఁడు జ్ఞానహీనుఁడునగు కొడుకు నూఱుకాదు వేయి సంవత్సరములు బ్రతికినను భూమికి భారమే కాని వానివలనఁ గన్నవారికిఁగాని లోకమునకుఁగాని లాభము లేదు. అట్టివాఁడు తల్లిదండ్రులకు దుఃఖముమాత్రము గలిగింపఁ జాలియుండును. అట్టి పుత్రునిగన్న తల్లికంటె గొడ్రాలు

శ్రేష్ఠురాలు. కావున నల్పాయువైనను గుణియు, జ్ఞానియు భక్తుఁడునగు పుత్రుని ననుగ్రహింపుము.

అట్లు యగుఁగాక యని ప్రసాదించి పరమేశ్వరుఁడు కాన రాకపోయెను. తరువాతఁ గొన్ని దినములకే యామెకు గర్భము నిలిచి సకాలమున నామె కుమారుఁ బ్రసవించెను. ఆ కుమారుఁడే మార్కండేయుఁడు. ఆయన నానాఁటికిఁ బెరిఁగి యుపనీతుఁడై సమస్త విద్యల గ్రహించి పితృభక్తి, గురుభక్తి, దైవభక్తి కలిగి బుద్ధిమంతుఁడని పేరు వహించెను.

ఇట్లుండఁ దల్లి కడుపులో చిచ్చిడుచు నాయనకుఁ బదునాఱవయేఁడు ప్రాప్తించెను. పుత్రునకా విషయ మేమియుఁ జెప్పక తల్లి తనలోనే దుఃఖించుచుండెను. పదునాఱవయేఁడు ముగియుటకు నొకదినము కొఱఁతయుండెను. ఆనాఁడు తల్లి కుమారునకుఁ దలంటుచుండ నామె కంటినీళ్లు బాలుని కాళ్లపై బడెను. ఆయన యెగఁజూడఁ దల్లి కంటినీళ్ళు వఱదలై కాఱుచుండెను. ఏమియు నెఱుఁగని కుమారుఁడు దిగ్భ్రమనొంది తల్లీ యేల యేడ్చెదవు? నన్ను మునుపటివలె నాదరింపవు నా వంక సరిగాఁ జూడనొల్లవు. చూచినప్పుడు అంతయు నేదో యొక తీరుగ నుంటున్నదానవు. ఇప్పుడేల యిట్లు శోకించుచున్నదానవు? నీవు చెప్పకుండిన నామీఁద నొట్టు సుమీ'' యనెను.

తల్లియు దుఃఖ మాఁపఁజాలక శివుఁడిచ్చిన వరమున్ను బదునాఱేఁడులు నాఁటితో నిండుటయుఁ జెప్పెను. ఆమాటలు విని యీమాత్రమునకా తల్లీ నీవు వగచెదవు? పదునాఱేఁడుల

ర్యాయుస్సు నిచ్చిన శివుఁడు వేయేఁడు లేల యీయఁడు ? ఆశక్తి యున్నప్పు డీశక్తియు నుండును. దీనికి నీవు విచారపడకుము'' అని చెప్పి స్నానమొనర్చి శుచియై యొక శుచి ప్రదేశమున శివలింగమును ప్రతిష్ఠించి మనస్సు చలింపనీక తదేకనిష్ఠచే శివుని ధ్యానించుచుండెను.

ఇట్లాయన శివపూజ చేయు సమయమునందే యుదయమయ్యెను. మార్కండేయునకుఁ బదునేడవయేఁడు ప్రాప్తించెను. యమకింకరు లాయనయొద్దకు వచ్చిరి. మీ రెవ్వరు ? ఏల వచ్చితిరి ? అని మార్కండేయుఁ డడిగెను. మేము యమకింకరులము. నిన్నుఁ గొనిపోవచ్చితిమి. రారమ్ము అని పాశముల మీఁదవైవ యత్నించిరి. ఇంతలో మార్కండేయుఁ డచ్చటనుండిన విభూతి కేలఁ గొని రుద్రమంత్రమున నభిమంత్రించి యుహ్వాని వారిమీఁద నూఁదెను. దానిచే వారి దేహములు మండఁజొచ్చెను. ఒడలి మంటలకుఁ దాళజాలక కింకరులు పరువిడుచుఁ బోయి యమునకావార్తఁ దెలిపిరి.

వారిని ఛీకొట్టి ధర్మరాజు మఱికొందఱ భటులను మిక్కిలి క్రూరులను బంపెను. వారిమీఁదను మార్కండేయుఁడు బూది మంత్రించివైచెను. వారును లబలబ మొత్తుకొనుచు మొఱ్ఱోయని పోయి వృత్తాంతమంతయు దండధరునకుఁ దెలిపిరి.

వారి మాటలు విని కాలుఁడు కోపముచే మండిపడుచు నెవ్వఁడురా యా బాలుఁడని కేకలువైచుచు దున్నపోతు నెక్కి మార్కండేయుఁడు శివపూజ చేయుచోటికి వచ్చెను.

మార్కండేయుఁడును జడియక "అయ్యా! నీవెవడవు? ఏల వచ్చితివి?" అని యడిగెను. నేను యముఁడను. నీ యాయువు నిండినది. నిన్నుఁ గొనిపోవ వచ్చితిని. నా కింకరులఁ

ఈశ్వరుఁడు యమునిఁ దన్నుట.

బరిభవించితివఁట. నీకంత పోతర మేల? యని బొబ్బలిడుచు పాశమును బాలకునిపై వైచెను. మార్కండేయుఁడును హార

హర మహాదేవ! శంభో శంకర! శరణు శరణు" అని లిం
మును గట్టిగఁ గౌఁగిలించెను.

యముఁడును "ఓరి మూఢుఁడా! నిన్నీ చిదిపిఁడాయీయా రక్షించును? నిన్ను నీ లింగమును గూడఁ బెకలించెద జూడుము. నే నెవ్వండనో యెఱుఁగవా" యని గర్వోక్తు లాడుచు లింగముమీఁదను బాలునిమీఁదను గూడ పాశము వైచెను.

భక్తత్రాణ పరాయణుఁడును బరమదయాళువు నగు పరమేశ్వరుఁడు యముని గర్వోక్తులు సహింపక భక్తుని గాపాడఁ గోరి ఫెళ ఫెళ మనుధ్వని దిక్కులనిండ దివ్య తేజము చూపఱునకు మిఱుమిట్లు గొలుపుచుండ లింగము నుండి శూలహస్తుఁడై యుదయించి కోపోద్రేకమున నెగసి యెడమ కాల యముని యురమున బిట్టు దన్నెను. ఆ వ్రేటుపడి యముఁడు నేలఁ ద్రెళ్ళెను. మార్కండేయుఁ డాయనను బెక్కు విధముల స్తుతింపఁగాఁ జిరజీవివి కమ్మని వరమిచ్చి దేవతలు ప్రార్థింప యముని మరల బ్రతికించి నందివాహనారూఢుఁడై కైలాసమునకుఁ బోయెను. ఈ వార్త మార్కండేయుఁడు తల్లిదండ్రుల కెఱిఁగింప వా రపరిమితానందము నొందిరి.

౨. అన్నదానమహిమ.

ఒకానొక గ్రామమునం దొక నిఱుపేద బ్రాహ్మణుఁడు గలఁడు. ఆయన నానాఁటికి భిక్షాటనమున దొరకిన ధాన్యముతో దాను దన భార్య జీవించుచుండెను. ఒకనాఁ డొక గృహస్థు నింటికిఁ బోయి భిక్షమడిగెను. గోడ మఱుఁగున సంధ్యవార్చుచున్న యా యింటి యజమానుఁడు భార్యతో "మూఁడు జన్మముల దరిద్రుఁడు వచ్చినాఁడు. వాని కింత భిక్షము" పెట్టుము అనెను. పేదబ్రాహ్మణుఁ డీమాటలు విని "అయ్యో దైవమా! యీయన నన్ను మూఁడుజన్మముల దరిద్రుఁ డనుచున్నాఁడు. ఒక జన్మమునకే దారిద్ర్యదుఃఖ మనుభవింపలేక చచ్చుచున్నాను. మూఁడుజన్మముల దారిద్ర్య మెట్లు సహింపఁ గలను? దారిద్ర్య దుఃఖమునకు మించినదుఃఖము లోకమున లేదు. అన్నిటికంటె గడ్డిపోఁచ లాఘవము దానికంటె గాలి లాఘవము. దానికంటెను దరిద్రుఁడు" అని చాల విచారపడుచుఁ జేతిచెంబచ్చట నుంచి గృహస్థును సమీపించి నమస్కరించి యయ్యా! నన్ను మూఁడుజన్మముల దరిద్రుఁ డంటిరి. అది మీ కెట్లు తెలిసెను?" అని ప్రశ్నించెను.

ఆ గృహమేధి యాతనిని జూచి నవ్వుచు నిట్లనియె. "బ్రాహ్మణుఁడా! నీవు పోయినజన్మమున దరిద్రుఁడవగుట నన్నదాన మేమియుఁ జేయవైతివి. కావున నీ జన్మమున నీకు పేదతనము గలిగెను. ఈ జన్మమున దానము చేయుటకు నీ కేమియు లేదు. నీ విప్పు డొకరి కేమి దానము చేసెదవు? కావున మఱుజన్మమునందును నీవు పేదవాఁడవే యగు

దువు. అనిన నా బ్రాహ్మణుఁడు దీనుఁడై యిట్లనియె. "అయ్యా! యిటుచూచిన మూఁడు జన్మములేల? మూఁడువేల జన్మము లైనను నాగతి యింతేకదా? ఇది తప్పించుకొను మార్గమేది

అనిన గృహస్థుఁడు "బ్రాహ్మణా! నీకు దొరకిన దానిలోఁ గొంచెమైనను మఱియొక పేదవాని కింత యన్నము పెట్టుము దానివలన నీకుఁ గ్రమక్రమముగ దారిద్ర్యము తొలఁగిపోవును" అని చెప్పెను.

అట్లే కావించెదనని యా పేద బాఁపఁడు నాఁడు మొదలు తనకు దొరకినదానిలో నొక్కనికైన నింత యన్నము పెట్టియె తాను భుజించుచుండెను. ఎవరికిఁ బెట్టక యతఁడు తినుటే మానెను. అతని నియమము తెలిసికొని యా వీథివారతఁడు భిక్షానికి వచ్చిన లేదనువారు పిడికెఁడైన వేయఁ జొచ్చిరి పిడికెఁడు వేయుచుండిన వారు దోసెఁడు వేసిరి ఇట్లెక్కువగ దొరకినదానిలో మిగత యన్నము నతిథుల కభ్యాగతులకుఁ బెట్టుచు తాను దనభార్య తినుచుండెను గాని మఱునాఁటికని కొంచెమైన దాఁచినవాఁడు గాఁడు.

ఈ వార్త యూరివారి కందఱకుఁ దెలిసి యందఱు వారి వారి శక్తికొలఁది బిచ్చము వేయుచుండిరి, ఎంత వచ్చిన నంతయు నతఁడు దానము చేయుచుండెను. దీనివలన నితని పేరు చుట్టుపట్టు పల్లెలయం దంతట వ్యాపింప బాటసారులందఱు నాయన యింటికే రాఁజొచ్చిరి. ఒక్కొక్కనాఁడు డెబ్బది యెనుబదిమంది పేదవా రాయన యింట భుజించిపోవు చుండిరి. అన్నపూర్ణకు సమానురాలైన యాయన భార్యయు

నడిరేయి యతిథులువచ్చినను లేదుకాదనక వండిపెట్టుచుండెను. పురుషుల గౌరవము కాపాడువారు గుణవతులైన సతులేకదా.

ఇట్లు కొన్నిమాసములు జరగ నొకనాఁడీ బ్రాహ్మణుఁడు తన కీ యుపాయ ముపదేశించిన గృహస్థునింటికిఁబోయి "యయ్యా! మీరు చెప్పినట్లు చేయుచున్నాను. అన్నదానము చేయని దోషమున నాకు దారిద్ర్యము వచ్చెనని ముందు మీరు చెప్పితిరి. ఇప్పు డన్నదానము చేయుచున్నాను. దీని వలనఁ గలుగు ఫలమేమో చెప్పుఁడు" అని వేఁడెను.

ఆయన యట్టె యాకాశ మెగయజూచి "అయ్యా యన్నదానమహిమ నాకుఁ దెలియదు. దానిని జెప్ప బర మేశ్వరుఁ డొక్కఁడే సమర్థుఁడు. కావున నీవు కాశికిఁబోయి విశ్వనాథు నారాధింపుము. ఆయన నీకుఁ దెలియఁజెప్పును" అని చెప్పెను. బ్రాహ్మణుఁడు నట్లే కావించెద నని యింటికిఁ బోయి తన ప్రయాణవార్త యెఱిఁగించి నీవిప్పుడు జరపునట్లే మరల నేను వచ్చువఱకు జరపుచుండు మని భార్యకుఁ జెప్పి బయలుదేఱెను.

ఇట్లు పోవు నెడ నొకనాఁ డొక యరణ్యమధ్యమునఁ జను సమయమునఁ బ్రొద్దుగ్రుంకెను. సంజకెంజాయలు వ్యాపించెను. పక్షులు గూండ్లు చేర నాకసమున బారులుదీరి పాఱెను. అరచేతి గీఁతలు కానరాక వచ్చెను. అట్టియెడ నాయన కొక గుడిసె కనిపించెను. దాని౦ జేరఁబోయి చూడ నందొక బోయవాఁడు వాని భార్యయు నుండిరి. ఆబోయవాఁ డీ బ్రాహ్మణు వృత్తాంతమంతయు విని యాయన యాకట

డస్సి యుండుట కని "వేళ గానివేళ వచ్చితివి అయ్యా! నీకు నే నేమి యియ్యఁగలను. ఇది ఘోరారణ్యము. ఇచట సంచార మునకును నదనుగాదు. నీ వెట్లు వంటచేసికొనెదవు? మా కుండలు నీకుఁ బనికిరావు కదా. అయినను నేనొక యుపాయము చేసెదను. మా యింట నారెపప్పు మంతమామిడిపప్పు గలవు. వాని నిచ్చెదను తినుము త్రాగుటకుఁ దేనె నిచ్చెదను. ఉదయమైన వెనుక నీ కన్నము దొరకు నుపాయము చేసెదను." అని చెప్పి యవి యన్నియు బ్రాహ్మణున కిచ్చెను. ఆఁకలి గొని యున్నవాఁ డగుట బ్రాహ్మణుఁ డవి యన్నియు భక్షించి శ్రమము దీర్చుకొనెను.

ఇట్లు బడలిక దీర్చుకొనిన బ్రాహ్మణుఁ జూచి బోయ వాఁడు "అయ్యా రాత్రులందుఁ గ్రింద నుండరాదు. అడవి జంతువులు చంపును. ఇదిగో నేను నా భార్యయుఁ బరుండు మంచె. దానిపై నీవును నా భార్యయుఁ బరుండుఁడు. దాని యం దిరువురకు మించి యెడములేదు. నేను విల్లునమ్ములు పూని తిరుగుచు నన్ను మిమ్ములను రక్షించెదను." అనిన బ్రాహ్మణుఁడు "హరిహరీ! నీ భార్య ప్రక్కనునే నెట్లు పరుండుదును. నేను బండుకొనను. నేనే క్రింద నుండెదను. లేక మన మిరువురము క్రింద నుందము" అనిన నతఁ డిట్లనియె.

"బ్రాహ్మణా! నీ విట్లు చెప్పరాదు నీ వతిథివి. నిన్ను రక్షింపవలసిన భారమునాది నీవు క్రిందనుండి నిన్ను నీవు రక్షించుకొనఁ జాలవు. నేనైన రక్షించుకొనఁ గలను. నీవు మట్టుండవని తోఁచిన నా భార్య ప్రక్కలోఁ బండుకొనుమని

చెప్పుదునా? కావున నిర్భయుఁడవై శంకమాని పరుండుము" అని ఒప్పించి యామెను దన భార్యతోడ మంచెపైఁ బరుండఁజేసి తాను విల్లు నమ్ములు ధరించి క్రింద మంచెచుట్టు తిరు

బోయను బులి చంపుట.

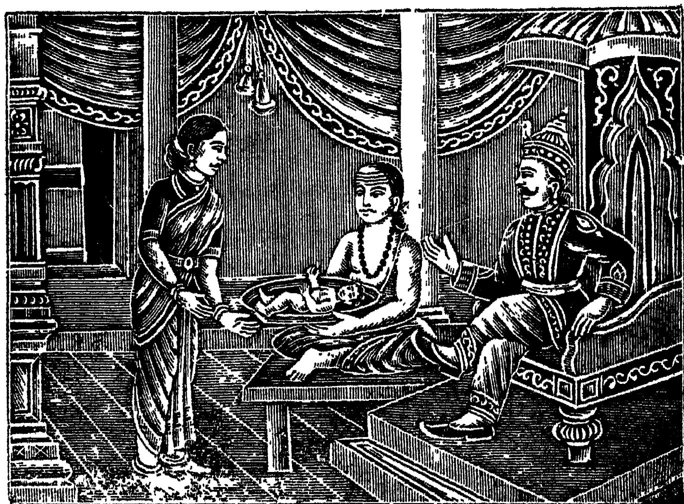
గుచుండెను. ఇట్లు తిరుగుచు నర్ధరాత్రమున నిద్రనోపఁజాలక కొంచెము తూఁగి హెచ్చరిక తప్పియుండు సమయమునఁ దటాలునఁ బులి వచ్చి వాని నీడ్చుకొనిపోయెను.

ఉదయమున బోయతయు బ్రాహ్మణుఁడు నిద్దుర లేచి చూడ బోయవాఁడు గాన రాఁడయ్యెను. నెత్తురు బొట్టులు నేలంబడి యుండెను. వెదకుచుఁబోవ శవము గానవచ్చెను. వారిరువురు చాల దుఃఖించిరి.

తరువాత బ్రాహ్మణుఁడు చక్కఁగఁ బయనించి కాశిఁ జేరి విశ్వనాథు దర్శించి "దేవా! నా కన్న దానమహిమ చెప్పువఱకు నేను నిన్ను విడిచిపోవ" నని యుండే నిలిచి తపస్సు చేసెను. అప్పుడు శివుఁడాయన శ్రద్ధాభక్తులకు మెచ్చి యనుగ్రహించి "విప్రుఁడా! నీ వీ పండు గొనిపోయి యీ యూరి రాజున కిమ్ము. ఆయన బిడ్డలు లేక యనేక దానధర్మములు చేయుచున్నాఁడు. ఈ పం డాయన కిచ్చి "రాజా! ఫలమును నీ భార్యకిచ్చి శుచివై భుజింపుమని చెప్పుము. నీకుఁ జక్కనికుమారుఁ డుదయించును. ఆ జన్మించిన కుమారుని నొక బంగారు వళ్ళెరమునఁ బట్టుకొని యల్లై నాయొద్దకుఁ దేవలయును. నే నా శిశువుతో గొన్నిమాటలు మాటలాడి పిదప మీ శిశువును మీ కిచ్చెదను" అని చెప్పుము. ఆ పుట్టిన శిశువును నీయొద్దకుఁ దెచ్చినపుడు కుమారా! నా కన్నదాన మహిమ చెప్పుము" అని యడుగుము. ఆ శిశువు నీకుఁ జెప్పును" అని ఫల మిచ్చి తిరోహితుఁ డయ్యెను.

బ్రాహ్మణుఁడు మిగుల సంతోషించి యా ఫలమును గ్రహించి రాజును దర్శించి పరమేశ్వరుఁడు తనకుఁ జెప్పిన విధముగ రాజుతోఁ జెప్పెను. రాజును మిక్కిలి యానందించి బ్రాహ్మణుని కోరిక తప్పక నెఱవేర్చెదనని చెప్పి యా ఫల

మును దనభార్య కిచ్చి కుమారుఁ డుదయించువఱకు నీ వింటే యుండుమని యాయనకుఁ దగిన విడిదిని బరిచారకుల నేర్పరచి యాయనకుఁ గావలసిన సామగ్రియంతయుఁ బంపుచుండెను. బ్రాహ్మణుఁ డవారిగ నన్నదానము చేయుచుఁ బదిమాస ములు కాశియందే యుండెను,

బ్రాహ్మణుఁడు శిశువును అన్నదానమహిమ నడుగుట.

పదియవమాసమున రాజుభార్య ప్రసవించెను. నీళ్ళా డుసమయమునకు ముందే రాజు బ్రాహ్మణునితోడఁ బురుటింటి కడనుండెను. శిశువు ప్రభవింపఁగనే దాదులు బంగరు పళ్లెర ములో శిశువు నుంచికొని వచ్చి బ్రాహ్మణుచేతి నిడిరి.

బ్రాహ్మణుఁ [illegible] నావలఁ బొమ్మని యా శిశువుపై శివుడు చెప్పినట్లు మంత్రజలములు చల్లి రాజకుమారా! యన్నదాన మహిమఁ జెప్పుము" యని యడిగెను.

ఆ మాటలు విని శిశువు పకపక నవ్వి "బ్రాహ్మణోత్తమా! యన్నదాన మహిమ చెప్ప నా తరముగాదు. అయిన నొకటి చెప్పెదను. నన్నెవ్వనిఁగా తలఁచితివో కాని యానాఁడు చీకటిలో రాత్రిసమయమున నాఁకలిగొన్న నీకు పప్పులు తెచ్చి యిచ్చిన బోయవాఁడను నేనే. ఆ పుణ్యముచే నిప్పుడు రాజకుమారుఁడనై పుట్టి రాజభోగము లనుభవించు చున్నాను. ఒకపూఁట దానమునకే యింత మహిమ యుండిన ప్రతిదిన మనేకుల కన్నదానము చేయువారి పుణ్యమెట్టిదో నీవే యూహింపుము. నేను జెప్పఁజాలను" అని మరల కావు కావని యేడువ నారంభించెను. బ్రాహ్మణుఁ డా శిశువును గొనివచ్చి రాజున కిచ్చెను. రాజు బ్రాహ్మణునిపట్ల నత్యంత ప్రీతి విశ్వాసములు కలవాఁడై కావలసినంత ధనమిచ్చి తగిన పరివారముతో నాయన స్వగ్రామమునకుఁ బంపెను

బ్రాహ్మణుఁడు తొలుతటి గృహస్థున కీ వృత్తాంత మంతయుఁ దెలిపి నీవలన బాగుపడితి నని శ్లాఘించెను.

3. తోఁడవచ్చునవి పుణ్యపాపములు రెండే.

ఒకానొక పట్టణమున నొక ధనికుఁడగు కుటుంబి గలఁడు. అతనికి నొక్కతెయే కూఁతురు. దానికి వివాహ యోగ్యకాలము వచ్చినందున మఱియొక గొప్పకుటుంబము వారి పిల్లవానికిచ్చి వివాహము కావింపఁ బడెను. పెండ్లి యందు పెండ్లికూఁతురు తన మగఁడు రూపవరిగా నుండఁ గోరును. మామగా రల్లుఁడు చదువరిగా నుండఁగోరును. అత్తగా రల్లుఁడు ధనవంతుఁడై తన బిడ్డకు విశేష మాభరణము లిచ్చువాఁడుగా నుండఁగోరును. బంధువులు పెండ్లికొడుకు నడవడి చక్కఁగా నుండఁ గోరుదురు. తక్కినవారు పప్పన్నము గోరుదు రన్నట్లు లీ వివాహమునఁ బెండ్లికొడుకు ధనవంతుఁడు రూపసి విద్యావంతుఁడు యౌవనపురుషుఁడు శీలముగలవాఁడు గావున రెండువంకలవారి బంధువు లనేకు లీ వివాహము చూడఁగోరి వచ్చిరి. పూర్వుల యభిప్రాయ మింతయే. గాడిదవలెఁ బిల్లను బెంచి సంవత్సరమునకు నూఱు ఇన్నూఱు రూపాయలవంతున వెల తీసికొని విక్రయింతమని కాని వరదక్షిణయని మామగారిని బికారిని చేయవలయునని కాని తలఁచు చండాలురు పూర్వము ఆర్యులందు లేరు. నాలుగవనాఁడు నాగవల్లి జరుగుచుండెను. పెండ్లికొడుకు పెండ్లికూఁతురు పీఁటలపై గూర్చుండిరి. పురోహితుఁ డూపిరి త్రిప్పుకొనక మంత్రములు పాడుచుండెను. పెండ్లి పెద్దలు ముత్తైదువలు వేఱు వేఱు చాఁపలపై విలువగల వలువలు ఆభరణములు ధరించి ప్రత్యేకస్థలములఁ గూర్చుండి యుండిరి.

అప్పుడా దొడ్డిలోఁ గాఁటఁ గట్టియుంచిన యా నొకటి తలుగు తప్పించుకొని రేఁగి చిఱ్ఱుముఱ్ఱాడుచు వెనుకఁ కాళ్ళ జాడించి తన్నుచు ముందువచ్చువారిని హుమ్మని క్రుమ్మఁ బోవుచు నింటఁదూఱి కలవరము పుట్టించి పెండ్లి మంటపములోఁ జొరఁ బడెను. అందుఁ గూర్చున్నవా రందఱు మూలమూల దాఁగు వారును వాకిటికిఁ బరువెత్తువారు నైరి. అల్లకల్లోలమయ్యెను. వధూవరులు పీఁటలమీఁదనుండి లేచి పరువెత్తిరి. ఆసందడిలో నా యావు పెండ్లికొడుకును బొడిచి చంపి వీథిలోనికిఁ బరు వెత్తెను.

అప్పు డా పెండ్లియింటి వా ర్త యేమని చెప్పను? అం దున్నవా రందఱు గొల్లున నొక్కసారిగ నెలుఁగెత్తి యేడ్చిరి. ఏమేమని వీథిలో నున్నవారందఱు నింటిలోనికి వచ్చి పీనుఁగై పడిన పెండ్లికొడుకు కళేబరమును జూచిరి. ఆఁడువా రందఱు దాని చుట్టుచేరి గీ బా యని యేడువసాగిరి. చూచిన యమ్మ లక్కలు "ఈ పుట్టుకుంకది యెంత నిర్భాగ్యపు జాతకమమ్మా" యని కొందఱు "ఔరా దీని ముత్తైదువ పోఁణిమి నిశ్చితార్థ మునాఁడే నీల్గవలసిన మగఁడు క్రొత్తటిబలముచేఁ దలంబ్రాల దాఁక నుండినాఁ" డని కొందఱు "బంగారు బొమ్మవంటి పిల్ల కీ పాడువ్రాఁత యెక్కడ వ్రాసెనే పాపి బ్రహ్మదేవుఁడు" అని కొందఱు "అయిన నేమాయెలే. అత్తగా రింటఁ గావలసినంత ముఱుగుచున్నది తినుటకు" అని కొందఱు "అంతయు దీని కిత్తురా దత్తుని దీసికొనక?" అని కొందఱు "ఆ సొత్తేటికే? పుట్టినింటనే యున్నదే తాను దిన్నంత యొకరికిఁ బెట్టినంత,

ఇక్కడమాత్రము వేయిమంది వ్రేలాడుచున్నారా” అని నానా విధములఁ బలుకుచుండిరి.

తాము బదులు తిట్టుపడక తమకు సరిపడనివారిని దిట్టుటకు స్త్రీల కిదే సమయము గావున నీ పనిని కొందఱు చేయుచుండిరి. పెండ్లికూఁతుతల్లి బిడ్డను తనయొద్దఁ గూర్చుండఁ బెట్టుకొని “యీ యర్థాయుస్సువాఁడు నీ కెక్కడ దాపరించెనే తల్లీ! ఈ పాడు సంబంధము మనకు వలదో యని నెత్తిన నోరుపెట్టుకొని కొట్టుకొంటిని. ఆయన నా మాట సాగనిచ్చినవాఁడు కాఁడు. ఇప్పుడు నిన్నుఁ గలకాల మొదాన వేసికొని యేడువవలసినదానను నేనా తానా. మగవాండ్రకు నాఁడుదానిమాట సాగింపవచ్చునా యని యొక పట్టుదలే కాని ముందు వెనుక యాలోచన లేదు. మంగళసూత్రము కట్టఁ బోవునపుడే యెవరో తసక్కున తుమ్మిరి. అప్పుడే నా కడుపులో రాయిపడెను. చిలుకవంటిదానిని గొంతు కోయ లేక యాయన యీ పని చేసెను. నిన్ను నే నెట్లు భరింతును? నిన్ను బావిలోఁ ద్రోసి నేను బడెదను పదమని పిల్లచేతిని బట్టుకొని బఱబఱ కొన్ని యడుగు లీడ్చెను. ఇవన్ని వేషము లని తెలిసియు నడ్డము పోకుండిన బాగుగాదని కొందఱు ఆఁ ఆఁ యని యామె కడ్డము వచ్చిరి. పీనుఁగునకు మఱియొక వైపు పెండ్లికొడుకు తల్లికూర్చుండి “అయ్యో కొడుకా! యెక్కడఁ బోయితివిరా కొడుకా! నా కడుపులోఁ జిచ్చు పెట్టితివే కొడుకా! ఇఁక నా గతి యేమిరా నాయనా! యీ వివాహశ్రాద్ధ మేల వచ్చెరా తండ్రీ! యీ పుట్టుకుంక నీ

కెక్కడ మృత్యువై కాచుకొని యుండెరా బిడ్డా! కలిసికొనిన కనుబొమలు, మేనినిండ వెండ్రుకలు, నేల తగులని చిటికెన వ్రేలు చూచినపుడే యీ పిల్ల మనకు వలదంటినే. నేను పెండ్లికి రానని బావిలోఁ గాళ్ళు వ్రేలాడ వేసికొని కూర్చుండ వలసియుండెను. నలుగురిలో నగడే యని భయపడితిని. దాని ఫల మనుభవించుచున్నాను. ఇది పిల్లకాదురా నాయనా నీ పాలి పిడుగురా" యని యేడ్చుచుండెను. ఉపచరింపవచ్చిన యాఁడువారు తమ మగలను, కొడుకులను మొదలయినవారిని దలఁచుకొని దుఃఖపడుచుండిరి. దుఃఖము తక్కువగాఁ గల వారు తక్కినవారికంటె గొంతెత్తి యెక్కువగా నేడ్చుచు, నడివీధి నుండియే బొబ్బలు బాఁదుకొనుచు వచ్చిరి. దుఃఖ మెంత తక్కువో యార్భాట మంత యెక్కువ. శోకాగ్ని దుస్సహామైనచో నోట మాటరాదు కంట నీరు కాఱదు.

కొంత సేపటికిఁ జూడవచ్చిన వారందఱొకరి వెంట నొకరు కడప దాఁటువఱకు మొగములు వ్రేలవైచుకొని దుఃఖము నటించుచుఁ బోయిరి. ఇక్కడ నుండినఁ బీనుఁగును మోయమందురేమో యని బంధువులలో మగవారందఱు వారివారి మూట లెత్తుకొని చాటు చాటుగ ముఖముతప్పించి పోయిరిగాని తాము తమవారు చచ్చినపుడు తమ గతియేమో యను జ్ఞానముగాని ధర్మార్థముగఁ బీనుఁగును మోసిన నెంతో పుణ్యమని గాని యా నీచులకుఁ దోఁచినదిగాదు. ఈ నరపశువులకుఁ దాము శిలాశాశ్వతముగ నుందుమని యభిప్రాయమేమో.

పెండ్లికొడుకు దేహమునుండి వెడలిపోయిన జీవుని యమకింకరులు యమునిముందర నిలిపిరి. అప్పుడాజీవుఁడు యమునిఁజూచి "ధర్మరాజా! నేను పిన్నవయస్సువాఁడను. ఒక్క సుఖమైన ననుభవించినవాఁడను గాను. అది యెట్లుండి నను మంచి వివాహసమయమున నన్ను వీరు కొనివచ్చిరి. నేను దేహమునుండి వెడలి వచ్చినతరువాత నా తల్లిదండ్రులు న త్తమామలు భార్య బంధువులు అందఱు నాకై విలపించు చుండఁ జూచితిని. నాకై వారు సహింపరాని దుఃఖముచే నిప్పుడ చచ్చునట్లున్నవారు. కావునఁ గరుణించి నన్ను మరలఁ బంపుము. వారి కందఱకు నేనే ప్రాణమనై యున్నాను," అని దీనుఁడై చెప్పుకొనెను.

ఆ మాటలు విని ధర్మరాజు పకపకనవ్వి "మూఢుఁడా! నీకై వారు ప్రాణము విడుచునట్లున్నారా?" అనెను. అవునని జీవుఁడు చెప్పెను. అట్లైన, నీవారిలో నెవరినైన సరే. ఒక స్త్రీనిగాని పురుషునిగాని నీకు మాఱుగఁ బంపుము. ఒక దినము గడువు. నిన్ను క్షమించి యింకఁ గొన్ని సంవత్సరములు భూమిపై బ్రదుకఁ జేసెదను. "కింకరులారా! యితని మరలఁ గొనిపోయి వీని దేహమునఁ జేర్పుఁడు" అని చెప్పెను. వారట్లే కావించిరి.

ఇంతలోఁ బురోహితుఁడు నలుగురు వాహకులను నొక కూలిబ్రాహ్మణుని బిలిచికొని వచ్చి బ్రాహ్మణుని స్నానముచేసి రమ్మని దర్భరొకటి వధువుచేతికిచ్చి దానినా కూలివానిచేతి కిప్పించి హరిః ఓం అని కర్మము ప్రారంభము

చేసెను. బిందెతో నీళ్ళుదెచ్చి కూలి బ్రాహ్మణుఁడు శవము మీఁదఁ బోయ యత్నించుచుండ నది కన్నులు తెఱచి కాలు సేతులు కదలించెను. అల్లుఁడు బ్రదికె బ్రదికెనని యందఱు సంతోషించిరి. అట్లు విడిచి పోయిన బంధువులందఱు మరలి వచ్చిచూచి రహస్యముగా నెత్తికొనిపోయిన తమ మూటల నెల్ల రహస్యముగానే యొక టొకటిగఁ దెచ్చి యెప్పటిచోటుల నుంచి యా పెండ్లికొడుకును జుట్టుకొనిరి. ఇంతలో నొకఁడు వచ్చి కాలివ్రేళ్ళు చేతివ్రేళ్ళు కదియఁగట్టిన కట్లు విప్పివైచెను. పెండ్లికొడుకు లేచి కూర్చుండి కొంతసేపు తన్ను మాట లాడింపవలదని సైగచేసి బడలిక తీర్చుకొనుచు నూరకుండెను. అందఱు నేమియదృష్టము చచ్చినవాఁడు బ్రదికె నని ముచ్చట లాడుచుండిరి. పెండ్లికూఁతు తల్లి మా బిడ్డత్రాడు బంగారు త్రాడు గనుకనే చచ్చినవాఁడు బ్రదికెను. మాపిల్ల నిర్భాగ్యు రాలని యన్ననోళ్ళ నిప్పు డేమిచేయవలయును? అని యఱచు చుండెను. పెండ్లికొడుకు తల్లి నా కడుపు చలువకొలఁది మరల నా కొడుకు బ్రదికెను. నే నెన్నఁడైన నొకరి నేడిపించి యుండినఁ గదా నాకు కడుపుదుఃఖము వచ్చును. నేను బుద్ధియెఱిఁగి యొక పాపము చేసినదానను గాను అని చేతులు త్రిప్పుచుండెను. బంధువు లందఱు తమతమ యదృష్టమును మెచ్చుకొనుచు విందున కెదురుచూచుచుండిరి.

అంతటఁ గొంతసేపటికిఁ బెండ్లికుమారుఁడు తన తల్లి దండ్రులను అత్తమామలను బంధువులను అందఱను బిలిచి కూర్చుండుఁడని చెప్పెను. అత్తగారు దగ్గఱ కూర్చుండి

నాయనా నీకుఁ గలిగిన కష్టదశకు మే మిందఱము చావనుం
టిమి. మా యదృష్టము నిన్ను మరల బ్రతికించెను అని
యూరార్చెను. తక్కినవారు నట్లే పలికిరి. వారి నెల్ల నూర
కుండుఁ డని చెప్పి యావరుఁడు యమునకుఁ దనకు జరగిన
భాషణము, యముఁడు చెప్పిన మాట తనకొక దినము గడువు
నొసంగుట తెలియఁబఱిచి యిట్లనియె. నామీఁదఁ బ్రీతిగల
యిందఱిలో నొకరు నాకై యమలోకమునకుఁ బోవ నియ్య
కొంటిరేని బ్రతికియుందును. అని చెప్పఁగానే యచ్చట గుంపు
గూడిన యందఱు నొకరి మొగ మొకరు చూడనారంభించిరి.

అంతగా నేడ్చుచున్న వారిలో నొక యాఁడుదిగాని
యొక మగవాఁడుగాని నీ మాఱు నేను బోయెదనని పలుక
లేదు. అందఱు బెల్లముగొట్టిన ఱాలవలెఁ గూర్చుండియుండుట
చూచి పెండ్లికూఁతురు అమ్మా నేను బోయెద నే యనెను.
దాని తల్లి యా మాటవిని "సరే లే బాగుగఁ జెప్పితివి.
నీకోసరమై నేను జేసినవి యెన్ని నోములో యెన్ని వ్రతాలో
యెన్ని యుపవాసములో తుదకు నేల యలుకుకొని కూడు
తింటిని నీవు పోయిన మాగతి యేమి? కూఁతురు లేకపోయిన
నల్లుఁ డేమి యల్లుఁడే. నీ యత్తగారిని పొమ్మను. అని చెప్పి
యా పిల్లను దూరముగ జేయిపట్టి లాగుకొనిపోయెను. ఎటులే
మఱియని యాపిల్ల దుఃఖించెను. తల్లి "యిదేమే యిట్లు పిల్ల
చేష్టలు చేసెదవు? ఉండి సుఖపడవలయునా? పోవలయునా?
నీకై నేను బోవుటకు సిద్ధముగానేయున్నాను. నాకేమి
భయములేదు. నేను పోయిన నీకుఁ గడుపుచూచి కూడుపెట్టి

తలచూచి నీళ్లుపోయు వా రెవ్వ రే? నే నత్త గారింటికిఁ బోయెద నందువేమో. మీ తండ్రికి మరలఁ బెండ్లిచేసికొను ప్రాయము కాదు. ఊరకుండు ప్రాయముగాదు ఆయన గతి యేమే? అదే నాకు విచారము. డబ్బుకలదు కావున నెవరైనఁ బిల్ల నిచ్చెదరనుకో. నీ సవతితల్లి నిన్నింటిలో నుండనిచ్చునా? తల్లి చచ్చినఁ గడుపు పెద్ద తలమాసినఁ గొప్ప పెద్ద" యను సామెత యెఱుఁగవా? తండ్రి లేఁడా యందువేమో? తల్లి చచ్చినఁ దండ్రి పిన్నతండ్రి యనుకో. తల్లితోఁ బుట్టినిల్లుసరి. కాఁబట్టి నేను బోవ సందేహించుచున్నాను. ఆయనను బొమ్మన వచ్చును. తరువాత నా గతి? పసుపు కుంకుమునకు గూడ నోచకుందునే. ఇంతసేపు నా కొడుకా నా కొడుకా యని వగ లేడ్పు లేడ్చుచుండెనే నీ యత్త. ఆమె పోవునులే. ఇప్పు డామె యుండి యెవ్వరి నుద్ధరింపవలె. నీ మామగారి కింత కాఁచిపోయుటకు నీవున్నావు చాలును" అని మరల నల్లుని వంకఁ దిరిగి వంగి చూచినది కాదు.

మామ యిట్టు లాలోచించెను. "నేను నూర్లకొలఁది వడ్డి కిచ్చియున్నాను. వానిలోఁ గొన్ని రేపో నేఁడో గడువు మీఱునవి. వెంటనే రాఁబట్టక పోయిన నవి మునిఁగిపోవును. పెండ్లాము బిడ్డ కష్టపడవలసి వచ్చును. కొన్ని భూములకుఁ గవుళ్ళిచ్చితిని. కొన్నిటి కింక నియ్యలేదు. నేను తటాలున నిప్పుడు కన్నులు మూసికొంటినా కాఁపులు భూములు మావే యని యందురు. వారితో వ్యవహార మాడు శక్తి యోఁడు వారి కున్నదా? నే నీయవలసిన వా రేమో యంద ఱొక

పారిగ వచ్చి మూపైకము పెట్టుమందురు. కొందఱు లేని బాకీలు చెప్పుదురు. కొందఱు తప్పుపత్రముల సృజింతురు. ఇందఱు వచ్చి యేక కాలమునఁ బట్టుకొనిన నది యొక్కతె చిన్నది ముగ్ధ యేమిచేయఁగలదు? ఎవరి కేమి సమాధానము చెప్పఁగలదు? ఎవని తొందర వానిది. నాకేమి చెప్పెదవు నా కేమి చెప్పెదవు అని ప్రతి మనుష్యుఁడు నడుగును. ఇదే సమయమని దాని తల్లి తోడు లింటఁజేరి యిచ్చిక బుచ్చిక లాడి నచ్చిక మచ్చికలతో నిల్లు పునాదితోఁ గూడ లేవఁదీసి "అస్మద్గురుభ్యోనమ యని గురుఁడు అటుక చేతికిచ్చె" అని నా భార్యను వీధి వెంటఁ బాపుదురు. అటుగాక నా పెండ్లాము చిన్నవయస్సుది. ఇంత డబ్బు చేతికి రాఁగానే దానికేమి దుర్బుద్ధి పుట్టి యంతయుఁ బాడుచేయునో. అయినను నది బుద్ధి మంతురాలు. అల్లు చేయదుగాని కల్ల కపటము తెలియని యంబేద. ముందువెనుక తెలియని ముగుద. నోరులేని గోల. మగఁడు గదా యను మచ్చికచే నామీఁద సవారితీయును గాని బయట రాగి దమ్మిడికిఁ గొఱగాదు. కావునఁ గ్రిందు మీఁదు దెలియక ప్రవర్తించు నేమో యని సందేహము. ఈ యసందర్భములు లేకుండిన నేను మహారాజువలెఁ బోయి యుందును. నా కింకేమి కావలసియున్నది.

అత్తమామల మాటలు విని పెండ్లికొడుకు తల్లిదండ్రులను జూచి మీ రేమనెదరనెను. అప్పుడు తల్లి యిట్లనియె. "నాయనా! నీ ప్రాణముకంటె నా ప్రాణ మెక్కువకాదు. కొడుకును గోడలిని పెట్టుకొని సుఖముగ సంసారము నడపు

చుండవలయునని నేను వెయ్యి దేవతలకు మ్రొక్కుచుంటి;
నా పాపముకొలఁది నీ కిట్లు సంభవించెను. నే నేమిచేయుదున
నా కిన్నాళ్ళకు సెలవుగా నెలమీఁద ప్రొద్దు గడచెను. ఆడం
లాడ తే మేమో యనుకొనుచున్నారు. చచ్చుటకు సిద్ధము
నున్నాను గాని భ్రూణహత్య వచ్చునని వీరందఱు చెప్పు
న్నారు. నేను బోయిన పిమ్మట మీరు భార్యాభర్తలు సుఖ
డుచుండఁ జూచు వారెవరు? మీ సుఖదుఃఖములు విచారిం
వేళకింత యన్నము పెట్టు వారెవరు? పుట్టుకోడ లని పేరు
చ్చుకొని నీ పెండ్లామేకదా యింత సంసారము నిర్వహింపవ
యును. పాపము! అది చిన్నది. పుట్టినింట గోముగఁ బెరిఁ
నది. పనిపాట తెలిసినది కాదు. సంసారమేమి నిర్వహింప
గలదు? నీకు నీ తండ్రికేమి యుపచారము చేయఁగలదు
ఒకవేళ నీ తండ్రి వేఱు పెండ్లి చేసికొనెనా యప్పుడు సవతి
తల్లి పోరాటము నీ వెట్లు పడఁగలవు? నిన్నది యిల్లు వెడల
గొట్టునో విషమే పెట్టునో? ఈ చీరలు ఈ సొమ్ములు దా
పాలుచేసి యెట్లు పోదును? నీకే యీ గతి వచ్చినపుడు
నీ పెండ్లాము గతి యేమి?

తండ్రి యిట్లనుకొనెను. "ఏమిది చిత్రము! యమలోక
మునకుఁ బోవుట గడువుతీసికొని వచ్చుట యిది నమ్మఁదగి
నదా? వాని వాని కర్మముకొలఁది వాని వాని యాయుస్సు
తీఱినపుడు వాఁడు వాఁడు మరణించును గాని తనకై మఱి
యొకఁడు చచ్చినఁ దాను బ్రదుకుదు ననుమాట పిచ్చి
మాట! ఇంకను ఆయుస్సుండి భూమిమీఁద ప్రారబ్ధ మనుభ

వింపవలసిన వారిని యముఁ డెట్లు చంపఁగలఁడు? ఒకవేళ యముఁడు తానై కొనిపోయినఁ బోనీ. తానై ప్రాణమిచ్చుట కంగీకరించుట యాత్మహత్య కంగీకరించుట గదా. అది మహాపాపకార్యము. చచ్చినవారి దేహములో భూతములు చొరఁబడి పలుకుచుండు నందురు. ఇది యట్టిదేమో? ఒకవేళ యీ పసివానిమాట నిజమే యయిన వాని మా ఱెవ్వరు చావకుండిన వాఁడే చచ్చునేమో. అంతకు వచ్చిన మన యత్న మేమున్నది? నే నుండిన తేపీ వేళకు మఱియొక కొడు కును బుట్టింపఁ గలను. నేను బోయినఁ దరువాతి గతియేమి? యని వేదాంత విచారము చేయుచు నేమియుఁ జెప్పక యూర కుండెను. అప్పుడందఱుచేరి యింటిలోనున్న ముసలవ్వ యొద్ద కేగి యవ్వా! నీ మనుమనికై నీవు ప్రాణమిచ్చెదవా? అన్ని సుఖములు దుఃఖములు నీ వనుభవించితివి గదా? ఇఁక నీకేమి కావలసి యున్నది? అనిరి.

ఆమె మొగమంతయుఁ గన్నులు చేసికొని "బళబళా బాగున్నది. నా బ్రదుకు మీ కంత బరువుగా నున్నదికదా. నాకుఁ బెట్టెడు పిడుకెఁడు మెతుకులకే మీకు దారిద్ర్యము వచ్చెనా? నన్నుఁ జావుమనకుండిన మీరే చావరాదా? వెయ్యి నెలలు బ్రతికిన మరల జన్మము లేదందురు అది యొన్న నే కదా గడచెను. నాకుఁ దెలియును. నన్నుఁజూచిన మీ కందఱకుఁ గన్నులు మెఱమెఱె. ఈ నెపము పెట్టియైన నన్ను గొంతుపిసికి చంపఁ జూచెదరు? అయ్యో ముసలిముండ గదా యాదరింతమని లేక చావు మనెదరా? ఛీ మీ ముఖ

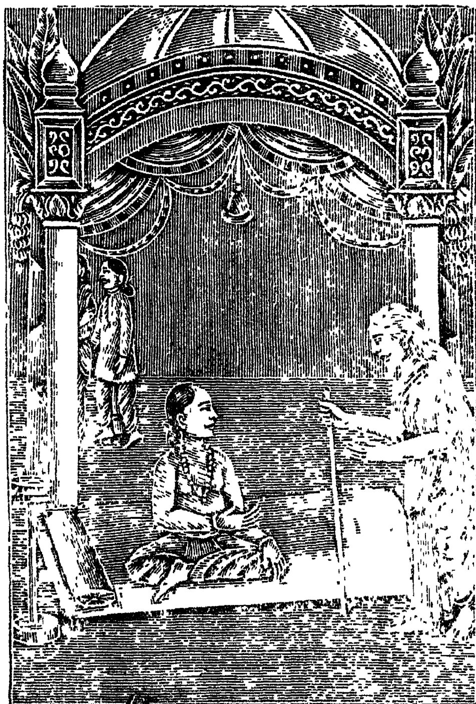
ములు చూడరాదు. నేను మీకంత బరువైన బిచ్చమెత్తుకొని బ్రతికెదలెండు” అని లేచి కట్టెయూంత పొడుచుకొనుచుం బడుచు లేచుచు వీథిలోనికిం బోయి యఱచుచుండెను.

తక్కిన బంధువు లందఱు “ఇదేమి చిత్రము. చచ్చిన వారివెంట నెవరు చచ్చెదరు? కృష్ణుండు కాళియుని మడుంగులోం బడి చచ్చినట్లున్నప్పుడు యశోదానందులు గోపికలు నొడ్డుననుండి యేడ్చుచుండిరిగాని యెవరైన మడుంగులోం దూంకిరా? మన కేల యీ పీడ. మనంతట మనము పోయిన తరువాత వారి యిష్టము. అని యందఱు వెడలి పోయిరి. ఈ నజగుజలలో గడువు దాంటిపోయెను. పెండ్లి కొడుకు మరలం జచ్చిపడెను. అప్పుడు మరల నందఱు చేరి అయ్యో! హాస్యముగం జెప్పెనని యనుకొంటిమని కొందఱు భూతావేశమని కొందఱు యథాప్రకార మేడ్చుచుండిరి.

జీవుండు మరల యమునియొద్దకుం గొనిపోం బడెను. యముం డతనిం జూచి నవ్వుచు నేమయ్యా! నీవే మరల వచ్చితివి నీవే ప్రాణమని చెప్పుచుండిన వారిలో నొకరైనవచ్చుట కంగీకరింపలేదా” యనెను. లేదని జీవుండు చెప్పెను.

“బంధువుల ప్రీతి యెట్టిదో నీకుం దెలియుటకై నిన్ను మరలం బంపితిని. పరునకై యేడ్చువారు లోకమున లేరు. ఒకండు మరణించిన యెడలం దమకుం గలిగిన నష్టమునకై యందఱు నేడ్చువారే. కొందఱకు ధననష్టము. కొందఱకు సంతోష నష్టము. కొందఱకు సుఖనష్టము. ఇట్లే యందఱు

కన్న తల్లిదండ్రులే ఇట్టివారై యుండఁ దక్కినవారిమాట చెప్పనేల? చుట్టాలందఱు దొంగలని నమ్ముము. తమ లాభమునకై నీ యొద్దఁ జేరుదురు గాని కేవలము నీ నిమిత్తమై

ముసలవ్వ కోపించి పోవుట.

కాదు. ఇంటఁ జేరి యడిగి కొంత, యడుగక కొంత, దొంగతనముగాఁ గొంత, దొరతనముగాఁ గొంత, యిచ్చకాలచేఁ గొంత నానావిధముల హరించుచుందురు. కావునఁ బ్రీతిగలిగి

నట్టు మాటలు చెప్పినంత మాత్రముచేతనే వారి మాటలు నమ్మిన నీకు జ్ఞానము కలుగుటకై యిటు చేసితిని. ఇఁకనైన దెలివిగలిగి పుణ్యపాపములు రెండే నీ వెంట వచ్చునని యెఱిఁగి పుణ్యకార్యములు చేయుచుండుము. ఋణానుబంధము కొలఁది దాపరించినవారు ని న్నుద్ధరింతురని నమ్మకుము. భగవంతుఁ డొక్కఁడే ని న్నుద్ధరించునని విశ్వసించి యాయ నను ధ్యానించుచుండుము. నీవు చేసిన పుణ్యపాపముల ఫల మనుభవింపఁ బొమ్ము" అని పంపెను.

---

౪. భక్తుల యోగక్షేమములు భగవంతుఁడే వహించును.

ఒకానొక బ్రాహ్మణమిథునము వానప్రస్థాశ్రమమునఁ జరించుచు మహారణ్యమున వసించుచుండెను. ఆ దంపతుల కొక కుమారుఁ డుదయించెను. ఆ శిశువు పుట్టిన కొన్ని మాస ములకే తల్లి మరణించెను. తండ్రియే యా శిశువును బోషించి పెంచి పెద్దవానిఁ జేసెను. వా రందు నేకాంతముగ నుండి తపస్సు చేయుచుండుటచేతను నా ప్రాంతమందలి ఋషులం దఱు బ్రహ్మచారులు సన్న్యాసులుగా నుండుటచేతను ఆబా లుఁడు ఋశ్యశృంగునివలె స్త్రీ లన నెట్టివారో యెఱుఁగఁడు. కొంతకాలమునకుఁ దండ్రియు మరణించెను. జనకుఁడు మర ణించిన యనంతరము కాంతారమున నొంటిగనుండ వెఱచి యా బాలుఁ డరణ్యము విడిచి వచ్చెను. అడవి విడిచి . కొంత దూరము రాఁగానే బ్రాహ్మణాగ్రహార మొకటి యాతనికిఁ

గానవచ్చెను. ఆ యూరికి వెలుపల నొక దేవళము దాని సమీపమున పుష్కరిణి తోఁపు గోచరించెను. జనసమ్మర్దము లేక నిశ్శబ్దమై రమ్యమై జనశూన్యమును గాని యా ప్రదేశము తనకుఁ దపస్సు చేసికొనఁ దగిన నెలవని తలఁచి యా బ్రాహ్మణ కుమారుఁడు దేవాలయమున నెలకొనెను.

ఉదయముననే పుష్కరిణిలోని నిర్మలజలముల స్నానమొనర్చి సంధ్యాది కృత్యములు దీర్చుకొని కోవెలలో నొక మూలఁ గూర్చుండి యోగాభ్యాసము గావించుచు భగవద్ధ్యానము చేయుచు నుండి మధ్యాహ్నము పది పదునొకొండు గంటలకు న గ్రహారమున నైదిండ్లఁ బంచభిక్ష యెత్తి తెచ్చికొని తిని జీవించుచు మరలఁ దపో నియమము జరపుచుండెను. ఐదిండ్లు వంతు పెట్టుకొని పోయినయింటికి మరల వంతువచ్చువఱకుఁబోక "భవతి భిక్షాం దేహి" యని రెండుమూర్లు మాత్ర మఱచుచుఁ బ్రత్యుత్తరము లేకున్న వెడలిపోవుచునుండెను.

ఇట్లు కొన్నినాళ్ళు జరగెను. అంత నొకనాఁ డొక బ్రాహ్మణు నింటికిఁ బోయి "భవతి భిక్షాం దేహి" అమ్మా భిక్ష నిమ్ము అని యఱచెను. ఆ యింట భార్యాభర్త లిరువురే యుండువారు.

అందు భర్త యప్పుడే భుజించి కార్యవశమున వెలుపలఁ బోయెను. భార్య పదునెనిమిదేఁడుల పడుచు. సన్నని చిన్నవస్త్రము కట్టుకొని స్నానము చేయుచుండెను. ఆసమయమున నాయన భిక్ష మడిగిన ధ్వని యామెకు వినఁబడెను.

ఆమె స్నానము సగము చేసి చేయక యుండెను. వేఱుచీర కట్టుకొను నవకాశము లేదు. వల్లయును లేదు ఏమి చేయుదు నని యాలోచించుచుండగా రెండవసారి "భవతి భిక్షాం దేహి" యను ధ్వని వినవచ్చెను. ఇంక నాలసించిన నాయన వెడలి పోవునని తలంచి యామె పడుచు "అయ్యా! వచ్చితిని" అని యఱచి శీఘ్రముగ నల్లె తడివస్త్రముతో వంటయింటిలోనికిఁ బోయి పళ్ళెరములో నన్న ముంచుకొని యాయనకు వేయ వచ్చెను. తడిసిన వస్త్రము అందు సన్ననిది కావున నది దేహా మున కంటుకొని యుండెను. ఆమె నెగాదిగ చూచి యా బ్రాహ్మణ కుమారుఁడు "అమ్మాయీ! నీకు దేహమున వ్యాధిబాధగలదా?" యని యడిగెను. లేదని యా బాలిక చెప్పెను. అట్లైన నీ ఱొమ్మున నంతంత బొబ్బ లెట్లు వచ్చెను? నా నిమిత్తమె త్వరపడి వచ్చుచో కాల్చుకొంటివా? యని యా కుమారుఁ డడిగెను. "అవి బొబ్బలుకావు" అని యా పిల్ల చెప్పెను. అట్లైన నింకేమి ?" యని యతఁ డడిగెను. అయ్యా! నాకు బిడ్డలు పుట్టినపుడు వాని కాహారము నిమి త్తమై భగవంతుఁ డేర్పఱిచిన పాలగిండీలు" అని యా ప్రజ్ఞా వతి ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. "ఏమీ! నీకు బిడ్డలు లేరా ? అని యాయన యడిగెను. లే"రని యా సుచరిత్ర చెప్పెను. "అట్లైన నెప్పుడో పుట్టఁబోవు బిడ్డలకా భగవంతుఁ డిప్పుడే యాహారమునకు సదుపాయము కల్పించియున్నాఁడు?" అని యాయన యడిగెను. 'అవును' అని యా సుశీల చెప్పెను.

అంతట నాబ్రాహ్మణుఁ డాయమ్మ పెట్టిన యన్నము జోలెలో వేయించుకొని తక్కిన నాలుగిండ్లకుఁ బోక చక్క కోయిలకుఁబోయి యం దా యన్నము భుజించి తపస్సు చేసి కొనుచుండెను. అదిమొద లగ్రహారములోనికి భిక్షుకై పోయిన వాఁడు కాఁడు.

మొదటియింటి కాయన రాఁగానే తమయిండ్లకు వచ్చునని తక్కిన నాలుగిండ్ల యిల్లాండ్రెదురు చూచుచుండిరి. తమ యిండ్లకు రాక క్రమ్మఱి పోవుటయు వారు చూచిరి. ఆనాఁటి కేమో యనుకొనిరి. తరువాత మూఁడు నాలుగు దినములైనను బ్రాహ్మణకుమారుఁడు రాకపోవుటచే నా నాలుగిండ్ల యిల్లాండ్రు వారి మగవారితో "బ్రాహ్మణకుమారుఁడు నాలుగు దినములనాఁడు మన పొరిగింటికి వచ్చి యన్నమడిగెను. ఆ యింటిపడుచేమి యనెనో వయసుపొగరున నేమి చేసెనో యానాఁడు మొద లగ్రహారమునకు భిక్షకు వచ్చుటే యాయన చాలించెను" అని చెప్పిరి. ఆ పిల్ల భర్తకు నీవార్త తెలిసెను. ఆయన యా బాలికను నయభయముల నీ వేమి చేసితివి చెప్పుమని యడిగెను. ఆమె వాస్తవము చెప్పెను గాని పాప మా పిల్లమాట నెవ్వరు నమ్మినవారు కారు. అందఱు దానిని నిందింపఁ బ్రారంభించిరి.

అంతటఁ దపస్వి తమ గ్రామములో నాలుగు దినములుగాఁ బస్తుండుట తమకు శ్రేయస్కరము కాదని యోజించియు నా పిల్లదాని దోష మెట్టిదో తెలిసికొని దండింపఁ దలఁచియు దానిని దోడుకొని యూరిలోని స్త్రీ పురుషు లం

దఱు గుడిలోనికిఁ బోయి దాని నాయనయెదుట నిలువఁబెట్టి "యయ్యా! యిది మీ కే యపచారముఁ గావించెను? ఏల మీరు భిక్షకు వచ్చుట మానితిరి? అని ప్రశ్నించిరి.

ఆ కుమారుఁ డా బాలికను జూడఁగానే తటాలున లేచి యామెకుఁ బ్రదక్షిణము చేసి యామె పాదములపైఁబడి తల్లీ! యని సాష్టాంగ నమస్కారము గావించెను.

ఆ పిల్ల భయముచే గడ గడ లాడఁ జొచ్చెను. తక్కిన వారు దిక్కుదోఁపక భ్రమగొని నిలిచి కొంతసేపటికి నయ్యా! మీరు తపస్వులు. ఇది స్త్రీ. అందు బాలిక. దానికి మీరు నమస్కరింపవచ్చునా?" అని యడిగిరి.

ఆయన యిట్లనియె. "అయ్యలారా! యీమె నాకుఁ దత్త్వజ్ఞాన ముపదేశించిన గురువు. కావున గురునమస్కారము దోషముగాదు. గుణము జ్ఞానము ప్రధానములు గాని వయస్సు గాదు. నాలుగుదినముల నాఁడు నే నీ పుణ్యాత్మురాలి యింటికిఁ బోయితిని. అప్పు డీమె తొమ్మున రెండు పెద్దబొబ్బలు గానవచ్చెను. అవి యేమని యడిగితిని. అవి తన కుదయింపఁ బోవు బిడ్డలకై భగవంతుఁడు సృష్టించిన పాలగిండీలు" అని చెప్పెను. ఇఁక నేనాఁడో పుట్టఁబోవు బిడ్డల కాహారమునకు నదుపాయ మీనాఁడే కల్పించిన భగవంతుఁడు పుట్టి పెరుఁగు చుండు నా కాహారకల్పనము చేయకుండునా? నా కేల యీ వెతలు? ఆహారము వెదకు భారము నా నెత్తిపైఁ బెట్టుకొన నేల యనుకొని యీనాఁటినుండి భిక్షాటనము మానితిని.

కావున మీ రీమెను నొవ్వనాడితి రేని మిమ్ము నందఱ శపిం తును. ఇప్పుడు భగవంతుఁడే నా కాహారముఁ బంపుచున్నాడు ప్రతిదిన మెవరో యొక పుణ్యాత్ముఁ డాహారముఁ దెచ్చి యిచ్చుచున్నాఁడు.

అని యాయన చెప్పనంతలో నొక బ్రాహ్మణుఁడు తలమీఁద నొక పళ్ళెరములో నన్నాదుల నెల్ల నుంచుకొని తెచ్చి యా తపస్వియుం దుంచి యందు మూఁగినవారి నెల్లఁ జూచుచు చూచి యిట్లనియె.

బ్రాహ్మణ వేషధారులారా! మీరా యీ యగ్ర హారమున నుండువారు? ఎంత పుణ్యాత్ము లెంత పుణ్యా త్ములు! మీ గ్రామములో నొక బ్రాహ్మణకుమారుఁడు తపస్వి తపస్సు చేసికొనుచు నుపవాసములుండ మీరు పొట్టలకు గట్టింప నెట్లు మనస్సు వచ్చెనో? "అతిథి దేవోభవ" "అభ్యా గత స్స్వయంవిష్ణు" వనునవి మీరు చదివిన వేదశాస్త్ర పురాణాదుల లేవు గాఁబోలు. బ్రాహ్మణున కింత యన్నము పెట్టని మీ రేనాఁటి బాఁపలయ్యా. ఆఁకలి గొన్న వాఁడు కాచియుండ వానికిఁ బెట్టక భుజించు నన్నము గోమాంసముతో సమానమని మీ రెఱుఁగరా? ఈ వార్తవిని యెందో యుండు వాఁడను నేను దలమీఁదఁ బెట్టుకొని మోసికొని వచ్చి యాయన కన్నము పెట్టవలసి వచ్చెను గదా? ఈ బ్రాహ్మణ కుమారునకు నందుఁ దపస్వికిఁ బట్టెఁడన్నము పెట్టిన మీయింట

దారిద్ర్యము తట్టుముట్టాడునా? లోభము నరకద్వార మని "దాన మేకం కలౌయుగే" యని యన్నదానము స్వర్గద్వార మని వినరా.

ఆమాటలు విని వారు లజ్జచేఁ దలలువంచి "అయ్యా! మీరు చెప్పినది సత్యము. ఈయన మా యిండ్లకు వచ్చుచుం డిన నన్నము పెట్టుచుంటిమి. నాలుగు దినములుగా రాకుండు టచేఁ గారణమేమో తెలిసికొన నిందు వచ్చితిమి." అని వారు చెప్పిరి.

"అవురా! మీ యైశ్వర్యమదము. తపస్సు చేసికొను వాఁడు దానినైనఁ జాలించి జిట్టేఁడు పొట్టకై పట్టేఁడు కూటికై మీ యిండింపు తిరుగవలయును గాఁబోలు. ఆయన యడుగక పెట్టిన మీ పరువునకు లోటువచ్చును గాఁబోలు. ఇప్పు డీయనకు నేను బెట్టుటచే నాకు మానహాని సంభవిం చెనా? మీ రింటి కొకనాఁడు వంతుపెట్టుకొని యిక్కడికిఁ దెచ్చి యీయనకు నన్నముపెట్టిన మీ పరువు చెడునా? కండలు కరఁగునా? ఛీ ఛీ మీది బ్రాహ్మణచర్య గాదు." అని యన్నము తెచ్చిన బ్రాహ్మణుఁడు వారిని ఛీకొట్టెను.

అప్పు డందఱు "నయ్యా యిదివఱకు మే మీయనను నుపచరింపకుండుట యపచారమే. మీరు చెప్పిన ట్లికమీఁద నింటికొకనాఁడు వంతుప్రకార మీయన కన్న మిచ్చుటికే తెచ్చిపెట్టెదము" అని చెప్పిరి. ఆ మాట వారు చెప్పఁగానే యన్నము తెచ్చిన బ్రాహ్మణుఁడు మాయమై పోయెను.

అప్పు డంద ఱిస్ను నాళ్ళు బ్రాహ్మణకుమారున కన్నము తెచ్చి పెట్టినవాఁడు భగవంతుఁడే యని తెలిసికొని యానాఁడు మొద లిలువరుస తప్పక యా తపస్వికి నన్నముఁ దెచ్చి పెట్టుచుం డిరి. మఱియొక తెలివిమాలిన దైనచో నాయనను రచ్చకీడ్చి యుండుఁగదా యని యా బాలిక ప్రజ్ఞకు నంద ఱామెను శ్లాఘించిరి.

---

౫. నిజమైన చండాలుఁ డెవఁడు?

గోదావరీ తీరమునఁ బలువిధము లయిన ఫలవృక్ష ములచే దట్టముగ నిండిన యొక తోఁపు గలదు. అం దొక బ్రాహ్మణుఁడు పర్ణకుటీరము కల్పించుకొని వాసము చేయు చుండెను. అతఁడు సన్యాసి. వేదములు, శాస్త్రములు, పురా ణములు, ఇతిహాసములు లోనైన వెల్లఁ జదివినవాఁడు. పెద్ద వేదాంతి. తక్కిన లోకులందఱు నీచులని యజ్ఞానులని వారి తోఁ గలిసి మెలసి యుండుట తనయట్టివానికిఁ దగదని వారిని సమీపించినను దాను మైలపడుదునని తలంచి యుండు దురభి మాని. త్రిషవణ స్నానము, ఏకభుక్తి, స్వయంపాకము, వేద ములు శాస్త్రములు వల్లెవేయుట. ఏకాంతవాసము, వీనివల ననే తాను ముక్తి సంపాదింపఁ గలనని తలఁచిన మూఢుఁడు. అంతియకాని యతని హృదయమున దయా దాక్షిణ్యములు కాని, పరోపకార బుద్ధిగాని యితరుల యజ్ఞానము తొలఁగింప యత్నము చేయవలయు నను వివేకము గాని లేనివాఁడు.

కావున నాతని హృదయము సూర్యరశ్మి నిర్మలవాయువు చొరని యంధకార బంధురమైన గుహను బోలియుండెను. ఎవరైనను భగవద్విషయము తెలిసికొనఁ గోరి వచ్చినను వారి పదస్పర్శ మైనంతమాత్రమునఁ దన యాశ్రమ మపవిత్ర మగునని వారిని జేరనిచ్చువాఁడు కాఁడు. దండము కమండలువు కావివస్త్రము బోడితల ధరించినను శాంతమనునది యెట్టిదో యతఁ డెఱుఁగఁడు. కోపమువచ్చినా నిబ్బరించుకొను శక్తిలేని క్రోధదాసుఁడు. ఆ కారణముచే నాచోటికి యెవ్వరు పోకయుండిరి. ఇట్లుండ నొకనాఁడు వేఱొరి చాకలి యొకఁడీ విషయ మేమియు నెఱుఁగనివాఁ డగుటచే నా తోపునొద్దకుఁ బోయి యచ్చటనున్న బండమీఁద నొక వస్త్రము దబాదబా యని యుదుకుచుండెను. అప్పుడా సన్యాసి యా సమీపమున నుండు పొదయొద్ద జపము చేసికొనుచుండెను. కొన్ని నీటి తుంపురులు గాలికిఁ గొట్టుకొనివచ్చి యాయనమీఁదఁ బడెను. చప్పుడునకే మనస్సు చెదరిన సన్న్యాసి నీటితుంపరలు మీఁదఁ బడగానే నేయిపోసిన యగ్నివలె మండిపడి చేతి జప మాల నేల బాఁది దండముతీసికొని యచ్చటికిఁ బోయి యతఁడు చాకలివాఁడగుట యెఱిఁగి మఱింత మండుచు వానిని నోట పట్టరాని కన్నతిట్టులు తిట్టి వానిఁ బైపడి కొట్టెను.

ఈ సన్న్యాసిచేష్ట లేమియు బోధపడక యా చాకలి దిగ్భ్రమగొని యాయన తిట్టినను గొట్టినను బదులాడక యూరక స్తంభమువలె నిలుచుండెను. సన్న్యాసి నోరు చేతులు నొవ్వ నెత్తి యూరకున్న తరువాత నా మడివా డిట్లనియె. "అయ్యా

నేను మీకేమొగ్గు గావించితిని. నన్నేల తిట్టి కొట్టితిరి. నా దోషము చెప్పక మీరు నన్ను దండింపవచ్చునా? యని యడిగెను.

అప్పు డా సన్న్యాసి "ఓరి చండాలుఁడా! నాపుణ్యాశ్రమమునకు వచ్చి ధ్వనిచేసి నాధ్యానము చెఱుచుట గాక నీచుఁడవైన నీ మురికివస్త్రము నీళ్ళు నా పవిత్రగాత్రముపైఁ జోసితివి. నీ వెంతటి పాపివి? నీ కింత పోతరమా" యని దూషించెను.

రజకుఁడును "అయ్యా మీ రిందుండుట నే నెఱుఁగను. నేను గ్రామాంతర వాసిని. అజ్ఞానమునఁ జేసిన యపరాధమును క్షమింపుము" అని చెప్పి యుదుకుచుండు వస్త్రమును దీసికొని పోవ సిద్ధపడెను.

అంతట సన్న్యాసి "చూడుము చండాలుఁడవైన నీ మురికినీరు నాపైఁ బడుటచే మరల శుచిస్నానము చేయవలసి వచ్చెను" అని పోయి నదిలో స్నానము చేసెను. చాకలవాఁడును సన్న్యాసివలెనే యేటిలో దిగి స్నానము చేసెను.

అప్పుడు సన్న్యాసి చాకలవానితో "నీవేల స్నానము చేసితివి" అనెను. చాకలవాఁడును "అయ్యా శూద్రునకు బ్రాహ్మణ స్త్రీయందుఁ బుట్టినవాఁడు చండాలుఁడు. వాని వంశమువారును జండాలురే. నీవు బ్రాహ్మణుఁడవు. నీది బ్రాహ్మణబుద్ధి. అట్టిదానికి నీచజాతి క్రోధగుణమునకు సంపర్కము గలిగెను. ఆ రెంటివలన నైనది నీ దేహము,

కావున నీది చండాల దేహమే. జాతిచండాలునకన్నఁ గర్మ చండాలుఁడు నీచుఁడు. కావున నతి నీచస్పర్శచే నైన నా దేహదోషము పోవ స్నానము చేసితిని" అని చెప్పెను.

సన్న్యాసి సిగ్గుచేఁ దలవంచుకొని తపస్వికిఁ గ్రోధము కారాదనియు దాను జేయు వేదాధ్యయనము జపము తపము లోనైన వన్నియుఁ జాకలి శాంతగుణముతో సరి రావనియు నెఱిఁగి యదిమొదలు క్రోధమును జయింప యత్నించెను.

---

౬. నిజమైన పాపియెవఁడు?

ఒకానొక నగరమున నొక మఠముండెను. అందొక సన్న్యాసి వాసముచేయుచుండెను. ఈ కాలపు సన్న్యాసులు కొందఱవలె నాయన యాలిపై నలిగిన సన్న్యాసియు గాఁడు. పొట్టకూటి సన్న్యాసియుఁ గాఁడు. పూర్వకాలమున వాస్తవముగ వైరాగ్యము కుదిరి మూఁడాశ్రమములు దాఁటినవారే సన్న్యాసము స్వీకరించుచుండిరి గాని రావణ సన్న్యాసము అర్జున సన్న్యాసము వారెఱుఁగరు. ఆ కారణముచేత నా సన్న్యాసి తన యాశ్రమధర్మమును జక్కఁగ నిర్వర్తించుచు నుపదేశముఁగోరి వచ్చినవారికి జ్ఞాన ముపదేశించుచు సత్ప్రవర్తనము కలవాఁడై యందఱకుఁ బూజ్యుఁడై యుండెను.

ఆయన మఠమున కెదురుగ నుండు నింటియందు వేశ్య యొకతె కాఁపురముండి దాని కులవృత్తిచే జీవించుచుండెను. ధనాశచేఁ గన్నవారికిఁ గొంగుపఱచు వేశ్యావృత్తి కేవల

నీచమైనను జారిణీవృత్తికంటెను శ్రేష్ఠమైనది. కుటుంబినులు జారిణులగుటచేఁ గదా యుత్తమ వంశములయందును జండాలు రుద్భవించి కులద్రోహము గురుద్రోహము లోనగు ననేక పాపము లాచరించి కర్కోటకులై యెట్టి క్రూరకార్యములకైనను వెనుదీయక యున్నారు. జారిణులు ప్రచ్ఛన్న కూపములు. వేశ్యలు బహిరంగ కూపములు. స్పష్టముగఁ దెలియవచ్చు బావులందుఁ జావఁగోరువాఁడే దుముకును. ప్రచ్ఛన్న కూపములందు మీఁద మొలచిన గడ్డికైకదా పోయి భ్రమగొని యేనుఁగులు పడి నశించును. ఆ వేశ్య యింటికి రేపగ లెందఱో విటులు వచ్చుచుఁ బోవుచుండిరి. వారి రాకపోకల నా సన్న్యాసి చూచుచుండెను.

ఒకనాఁ డా సన్న్యాసి యా వెలయాలిని జేరఁబిలిచి యిట్లనియె. ఓసీ! నీ కొక హిత ముపదేశించెదను. నాపైఁ గోపింపకుము. నీవు స్త్రీవి. స్త్రీకి మానమే భూషణము. అట్టి నీ మానమును దేహమును నాలుగు కాసులకై నమ్ముచున్నావు. ఆత్మగౌరవము నీకు రవంతయు లేదాయెఁ గదా? అంతియ కాదు. భార్యాభర్తలుగా నుండువారే నెలకుఁ బది దినములకు మించి కలసిన దేహారోగ్యము చెడునుగదా. అట్లుండ దినదినము నీవు విధినిషేధములు లేక పురుషసాంగత్యము చేయుటచే నీయందెన్నిరోగము లున్నవో నీ వెఱుఁగవా? ఈ రోగములు నీతోఁగలియు పురుషులకుఁ దగులుటచే వారు కొఱగానివా రగుట యటుండ నేపాప మెఱుఁగని వారి భార్యల కెంత యపకార మొనర్చి వారిని సంసారసుఖ హీన

లుగఁ జేయుచున్నావో యాలోచింపలేవా? ఆ రోగములచే వారిసంతాన మెట్టులు రోగపీడిత మగునో యెట్లు కొన్నితరములలో వారి వంశమే నిర్మూలమై నశించునో యెఱుఁగవా? జీవించి యుండువారును నడపీనుఁగులై యుండుట నీకుఁ దెలియదా? విష మొకనినే చంపును. నీ విషము వంశములనే నిర్మూలించును. నీవలన నెన్ని మంచి సంసారములు భిక్షాటమునకుఁ బాలుపడెనో యెందఱు జీవచ్ఛవములై యున్నారో యోజింపలేవా? ఇది నాకుఁ గులవృత్తికదా. కులవృత్తి యెంతటి నీచమైనను విడువరాదుగదా యందువేమో. ఏ వృత్తియైనను నితరులకు బాధాకరముగా నుండరాదు. ఇతరులను బాధింపక తన వృత్తియందుఁ దా నుండవలెను, ధర్మవ్యాధుఁడు జీవహింసచేయ కులధర్మమం దుండలేదా? తులాధారుఁడు మోసములేక వాణిజ్యము వృత్తిగా నడపలేదా? నీకు భగవంతుఁడు దేహమును దేనికై యిచ్చెనో దేనికై నీవుపయోగించుచున్నావో యాలోచింపుము. ఇటు చేయుట భగవదాజ్ఞ మీఱుటకదా? పరులను దన్ను రక్షించుకొనుటకై యీయఁబడిన కత్తితోఁ దన తల తెగ నఱకుకొనుట యేమి వివేకము? దుష్కామమున నెప్పటికైన మేలు గలదా? పురుషులను నేను నా యింటికి రమ్మని ప్రార్థించితినా? వారేకదా వచ్చుచున్నారని యందువేమో. సంసారులలో కామమును జయించినవాఁడు కోటి కొకఁడైన లేఁడు. అందు విజ్ఞులైనవారు తమ భార్యలతోనే రమింతురు. ఇది ధర్మావిరుద్ధము. మెఱియునది యంతయు బంగారమని తలఁచు బాలురవంటి

మూఢులు, పశువులవలెఁ గామమును నిగ్రహించుకొన నేరని వారు, పరస్త్రీలకు జేవులాడుదురు. ఇది ధర్మవిరుద్ధము. అందు జారిణీ సాంగత్య మపాయకరము గావునఁ గొందఱు మీా సాంగత్య మభిలషింతురు. పురుషుల నాకర్షించు కోరిక లేదేని తళుకులు బెళుకులు కులుకులు సిగ్గుమాలిన చేష్టలు మీాకేల? తేనె పాత్రమందుంచి నే నీఁగల రమ్మంటినా యనిన నేమి యర్థము? నీ యుద్దేశము చెడ్డదికాదని నీవు చెప్పఁగలవా? నీవు చదువరివి. విజ్ఞురాలవు. గుణవతివి. నీయం దీ మహాకళం కము సంక్రమించుట కోర్వక హిత ముపదేశించితిని. ఇఁకనైన నీవు బాగుపడుదువనియు నీ కులవృత్తియందే యుండఁ గోరుదు వేని గండకివలె వర్తింతు వనియుఁ గోరుచున్నాను.

ఈ పలుకులు విని హిత ముపదేశించిన యా సన్యాసికి నమస్కరించి యది యింటికిఁబోయి యాయన చెప్పిన విషయముల నెల్ల విపులముగ నాలోచించెను. ఆలోచించు కొలఁది తన వృత్తి మిగులఁ బాపావహమని దానికి తోఁచెను. తనవలనఁ జెడిన పురుషులయు వారి భార్యలయు బిడ్డలయు శాపోక్తులు తన్నెన్ని కల్పములైన నరకములఁ ద్రోయఁజాలు నని భయపడియెను.

అంతట నా వేశ్య దన యభిప్రాయము తల్లికి నెఱిఁగిం గించెను గాని యది దానిని దిట్టి దాని యిష్టప్రకారము వర్తింపఁ జేసినదిగాదు. ఇట్లు వ్యర్థసంకల్పయై కులవృత్తి రోసియు వేఱు మార్గము లేక దానియందే యుండియు మనమున భగవంతుని ధ్యానించుచు నన్ని పాపమునుండి విముక్తను

జేయుమని ప్రార్థించుచుండెను. ఒక్కొక్క విటుఁడు వచ్చి నపు డంతయు భగవంతుఁడా నన్నీ కసుమాలపుఁ గూటికి లోనుచేసితివిగదా. నను రక్షించు భారము నీదియని మనస్సున భగవంతునే ధ్యాన మొనర్చుచుండెను.

తా నుపదేశించినను వేశ్య దాసివృత్తి మానకుండుటచే సన్న్యాసి మిగుల పరితపించుచు దాని యింటికి వచ్చిన విటున కొక్కొక్క చిన్నరాయి వంతున నొకచోటఁ గుప్ప వేయఁజొచ్చెను. మూఁడు నాలుగు సంవత్సరములలో నా కుప్ప యొక తిప్పయాయెను. అప్పుడా సన్న్యాసి వేశ్యను మరలఁ బిలిచి యిట్లనియె.

ఓసీ! నా హితబోధము నీకు రుచించినది కాదుకదా. ఈ తిప్పయందలి ఱా లెంచితివేని నీ వీ మూఁడు సంవత్సములుగ నెందఱు విటులతోఁ గలిసితివో తెలియును. ఈ పాపమునుండి యెట్లు విడివడెదవో యాలోచింపుము.

ఆ మాటలువిని వేశ్య మఱింత భయపడి మునుపటికంటె నెక్కువగ భగవంతుని మనస్సున నిలిపి సర్వదా ధ్యానించుచుండెను. సర్వకాల సర్వావస్థల నది భగవంతునినే ధ్యానించుటచేఁ దుదకుఁ దానికి జ్ఞానము భక్తి కుదిరెను. సన్న్యాసి మాత్రము దాని కింకను బుద్ధిరాదయ్యెనని విచారపడుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాల మరుగ దైవతంత్రముచే నా వేశ్యయు సన్న్యాసియు నొకనాఁడే మరణించిరి. సన్న్యాసిని గొనిపోవుటకు యమకింకరులు వచ్చిరి: వేశ్యను గొనిపోవు

టకు విష్ణుదూతలు విమానముఁ దెచ్చిరి. అప్పుడు సన్న్యాసి మిగుల దుఃఖించి సన్న్యాసమునకు యమలోకము, వేశ్యావృత్తికి వైకుంఠము, గమ్యస్థానములా యని వారి నడిగెను. అప్పుడా దూత లిట్లనిరి.

ఓయీ! నీవు నిష్కారణముగఁ బరితాపపడుచున్నావు. నీవు నరకమునకుఁ బోవుటయందు వేశ్య పుణ్యలోకములకుఁ బోవుటయందు వైపరీత్య మేమియు లేదు. మనుష్యుల బంధమోక్షములకు మనస్సు కారణము. సన్న్యాసాశ్రమమున నుండు నీకు విహితకార్య మెయ్యది? సమస్తములైన కోరికలు వదలి యాత్మ సాక్షాత్కారము నొంది సర్వము బ్రహ్మమయమని యనుభవమునకుఁ దెచ్చికొనుటా లేక యే వేశ్య యొందఱు విటులతోఁ గూడుచున్నది? ఎప్పు డెప్పు డే యే కార్యముల నెట్లెట్లు చేయుచున్నది అని యాలోచించుటయా? దాని కృత్యము వలనఁ గలుగు ఫలము పుణ్యమో పాపమో యది యనుభవించును. దాని విచారము నీకేల? హితముపదేశించితి నంటివా యొకసారి రెండుమార్లు చెప్పితివి. చాలును. సర్వదా నీ మనస్సు దాని కృత్యములపై నుండనేల? నీ మనస్సు దేనియందు వర్తించుచుండెనో యా ఫలము నీవనుభవింపవలదా? కావున నీకు నరకప్రాప్తి. ఆ వేశ్యయో నీవు చేసిన హితబోధమువలన దాని వృత్తియందు రోఁత పుట్టియుఁ దల్లి బలాత్కారము వలన సందేహించుచుండెను. గాని మనస్సున నే నిట్టి కార్యము చేయుచున్న దాననే. నారాయణమూర్తీ భగవంతుఁడా! నాగతి యేమి? నీవే నాకు

శరణము అని విటులతోఁ గలిసినపుడును భగవంతుని యందే మనస్సుంచెను. అంతియగాక యా సన్న్యాసి యెంత పుణ్యాత్ముఁడు! సర్వదా భగవంతునినే స్మరించుచుండును” అని నీవు చేయు కార్యము నది స్మరించుచుండెను. దాని పాపకార్యమునే నీవు స్మరించుటచే దాని నరకము నీకు లభించునట్లు నీ పుణ్యకార్యము నది స్మరించుటచే నీ పుణ్యలోకము దానికి లభించెను. ప్రతిమనుష్యుఁడు తాను దాను గడతేఱు నదుపాయ మాలోచింపక మఱియొకరిని జక్క దిద్దెదనని వాని మతమునో యాచారమునో యాక్షేపించుచుండుట సరియైన కార్యము గాదు. తాను దరించిన వాఁడు పరులను దరింపఁ జేయవలయును. పెద్ద ప్రవాహములోఁ దాను గొట్టుకొని పోవుచుఁ దనవలెనే నితరుల నాక్షేపించుట తెలివిమాలిన పని” అని యతనిని నరకమున కీడ్చుకొని పోయిరి.

2: గృహస్థుఁ డుత్తముఁడా? సన్న్యాసి యుత్తముఁడా?

ఒకానొక రాజునకు సన్న్యాసము శ్రేష్ఠమా గార్హస్థ్యము శ్రేష్ఠమా యను సందేహము కలిగెను. పురాణేతిహాసముల శోధింపఁ గొన్ని చోటుల గృహస్థాశ్రమమే శ్రేష్ఠమనియుఁ గొన్నిచోటుల సన్న్యాసమే శ్రేష్ఠమనియుఁ గానవచ్చెను. సన్న్యాసులను విచారింప సన్న్యాసమే శ్రేష్ఠమనుచుండిరి. గృహస్థులు గార్హస్థ్యమే శ్రేష్ఠమనిరి. రెంటికిని సామరస్య మెటులు చేయవలయునో యాయనకు దోఁచినది కాదు.

ఈ సందేహము నివర్తించుకొనవలయునని యా రాజు నిశ్చ యించుకొని యొక యుపాయము చేసెను.

సన్న్యాసి యెవఁడైనఁ దన దర్శనమునకు వచ్చినపుడు సన్న్యాస మెక్కువా? గార్హస్థ్య మెక్కువా? యని ప్రశ్నించి సన్న్యాస మెక్కువ యని చెప్పిన దానిని సిద్ధాంతీకరింపుమని కోరుచుండెను. వాఁడు దానికి సమర్థుఁడు గానియెడల బలాత్కారముగ వానికి వివాహముచేసి సంసారులలోఁ గలుపుచుండెను. అట్లులే గృహస్థాశ్రమమే శ్రేష్ఠమని చెప్పిన గృహస్థుఁడు వాని మాట స్థాపింపఁడేని వానిని సన్న్యాసిని జేయుచుండెను.

ఇట్లుండ నొక చిన్నవయస్సుగల యొక సన్న్యాసి రాజదర్శనమునకై వచ్చెను. అందఱను బ్రశ్నించినట్టె రా జాయనను బ్రశ్నించెను. ఆయన "రాజా! దేనిమట్టున కదే శ్రేష్ఠము. ఒకటి యెక్కువయని మఱియొకటి తక్కువయని చెప్పరాదు. దేనియం దెవఁ డుండునో దాని యందు వాఁడు చక్కఁగఁ బ్రవర్తించెనేని యదియే తక్కినదానికంటె శ్రేష్ఠము" అని చెప్పెను. "అది యెట్లో నాకు నమ్మకము గలుగఁ జెప్పుము" అని రా జడిగెను. "నావెంట వచ్చితివేని నామాట నిజమని నీకు నమ్మకము గలుగఁ జేసెదను" అని సన్న్యాసి చెప్పెను. వచ్చెదను అనిచెప్పి రా జా సన్న్యాసి వెంటఁ బోయెను.

ఇట్లు వా రిరువురు కొంతకాలము భూసంచారము చేయుచు నొకనాఁ డొక పట్టణముఁ బ్రవేశించిరి. ఆ సమయమున నా నగరమున రాజకుమారి స్వయంవరోత్సవము జరుగు

చుండెను. చూచుటకై జూడ ననేకులు రాజులు రాజకుమారులు వచ్చిరి. రాజతనయను నొకయంబారి యేనుగుపై గూర్చుండఁ బెట్టి యూరి వీథుల వెంటఁ ద్రిప్పుచుండిరి. వీథుల రెండు ప్రక్కలఁ జూడవచ్చిన వారెల్లఁ దమ తమ యైశ్వర్యము బలము మెఱయునట్లు సింగారించుకొని నిలిచి యుండిరి. రాజపుత్రి యేనుఁగుపైఁ గూర్చుండి రెండువంకలఁ బాఱఁజూచుచుఁ బోయి పోయి గుంపు నడుమ నిలుచుండిన నొకసన్న్యాసిని నూత్నయౌవనయుక్తుఁడగు సుందరునిఁ జూచి యేనుఁగు నుండి దిగి యాయన యొద్దకుఁ బోయి చేతనున్న పుష్పమాలిక యాయన కంఠమునవైచి యతని వరించెను.

ఆ సన్న్యాసి యా కన్యను జూచి చులకన చూచి ఛీ యేమిపని చేసితివి? సన్న్యాసికి వివాహమేల?యని యామాలికను దీసి పాఱవైచెను. ఇంతలో రాజును వచ్చి "అయ్యా! నీవు పేదవాఁడవని తలంపకుము. ఇప్పుడు నా రాజ్యములో సగము నీకిచ్చెదను. నా యనంతరము రాజ్యమంతయు నీదే. కావున నా కన్యను బరిగ్రహింపుము" అని వేడుకొనెను.

సన్న్యాసియు రాజునుజూచి "రాజా! నీకు మతిలేదా యేమి? సన్న్యాసులు వివాహమాడుదురా? నీ రాజ్యము నాకువలదు. పో పొమ్ము" అని నిరాకరించెను. నేను వీనిని దప్ప మఱియొకని వరింపనని రాచకూఁతురు పట్టుపట్టెను.

ఇది యొక్కడిపీడ నాకు దాపరించెను. ఇక్కడ నుండిన బలవంతముపెట్టుదురేమో యని యా బాలసన్న్యాసి యందు

నిలువక పరువిడఁజొచ్చెను. నీవేనాకుఁ బతివి. నీ వెందు
బోయిన నే నందులకే వచ్చెదనని రాజకుమారితయు వాని వెంట
బరువెత్తెను. రాజా! వీని వెంట మనము పోదము రమ్మని
మన సన్న్యాసి రాజును దోడుకొనిపోయెను. ఆ సన్న్యాసి
పోయి పోయి యొక కాఱడవి ప్రవేశించెను. రాజకన్యయు
వెంటనంటెను. వారి వెంట నీ రాజును సన్న్యాసియుఁ బోయిరి.

ఆ సన్న్యాసికి నడవిలోని మఱుఁగుత్రోవ లన్నియుఁ
దెలియుటచేఁ దటాలున నొక పొదలోఁదూఱి యావల నెందో
కానరాక పోయెను. రాచకుమారిక దిక్కు తెలియక నేలఁ
గూలఁబడి హో యని యేడువసాగెను. అప్పుడు రాజును
సన్న్యాసియుఁ జేరఁబోయి "అమ్మా! యేడువకుము. సంజ
చీఁకట్లు వ్యాపించుచున్నవి. ఇప్పుడీ యడవి వెడలిపోవ సాధ్య
పడదు. ఱేపటివేళ నిన్ను మీయూరు చేర్చెద" మని సమా
ధానపఱిచి యామెను దోడ్కొని యొక పెద్ద మఱ్ఱిచెట్టు
క్రిందికివచ్చి యచ్చట నారాత్రి విశ్రమించిరి.

అది హేమంతఋతు వగుటచేతను వారు ముప్పురు
కట్టువస్త్రములతో నుండుటచేతను జలికి వడవడ వడఁకు
చుండిరి. దినమంతయు దారి నడచిన బడలికచేతను నాఁకటను
సొటసొట లాడుచుండిరి.

ఆ చెట్టుమీఁద గూడుకట్టుకొని కాఁపురమున్న పావు
రములలో నాఁడుపావురము మగపావురమును జూచి "నాథా!
వీ రెవ్వరో ముప్పురు తేఁబ్రాయమువారు. అఁకలికిఁ జలికి

బాధపడుచున్నారు. వీరు మనయింటికి నతిథులై వచ్చిరి. వీరి నాదరింపవలసిన భారము మనయం దున్నది. కావున వీరికే దైన సాహాయ్యము చేయుట మనకు విధి సుమీ" యనెను.

"మేలు మేలు నీవు మంచిమాట చెప్పితివి" అని మగ పక్షి యెగిరిపోయి పుడక లేటి తెచ్చి వారిముందు ప్రోవుగ వైచి కొఱివి నొకటి తెచ్చి దానియం దుంచి ఱెక్కలచే విస రెను. దానిచేవారు శీతలబాధవలన విడివడిరి గాని క్షుత్తుచేఁ దపించుచుండిరి.

వారి స్థితిఁ జూచి పావురము "వీరికి నీ రాత్రివేళ నెట్లా హారము సమకూర్తును. అతిథు లాఁకటఁ దపించుచుండ వారి యాఁకలిదీర్పని గృహస్థునకంటెఁ బాపాత్ముఁ డెవఁడు? అట్టి వాఁడు కుటుంబియై యిల్లుకట్టుకొని కాఁపురము చేయనేల? ప్రియురాలా! నేను వీరి కాహార మయ్యెద" నని చెప్పి యది ప్రత్యుత్తర మీయకముందే యా మంటలో దుమికెను. మగ పక్షి యతిథుల రక్షింపఁ దన మే నిచ్చుట చూచి యాఁడు పక్షి యిట్లు లాలోచించెను. "అతిథుల రక్షింపఁగదా నా పతి తన దేహ మొసఁగెను? ఈ ముప్వుర కొక పక్షిమాంస మెట్లు తృప్తి గలిగించును? పతి నడచు ధర్మమందు నడచు నదే సతి. కావున నా పతిధర్మమును నేను రక్షించెదను. కాదేని సహధర్మచారిణి యను పేరు వ్యర్థముకదా." అని బిడ్డ లకుఁ జెప్పి యాఁడుపక్షి మంటలో దుమికెను.

అప్పు డా పక్షిపిల్ల లిట్టులాలోచించెను. "ఇటువంటి ధర్మాత్ముల యుదరమునఁ బుట్టిన మనము వారి ధర్మము

నిర్వహింపకుండితిమేని వారి కడుపులోనుండి మలము వెంట వచ్చు పురుగులకు మనకు భేదమేమి ?

తల్లిదండ్రుల ధర్మము నిర్వహించువారే పుత్రులు. ముప్పురు మనుష్యులకు రెండుపిట్టలమాంస మెట్లు సరిపోవును?" అని యువియును మంటలో దుమికెను. అప్పుడవి యన్నియు దేవతలు దెచ్చిన విమానములపై స్వర్గలోకమునకుఁబోయెను.

ఈ ముప్పురు జరిగినదంతయు వినుచుఁ గనుచునుండిరి.

అప్పుడు సన్న్యాసి రాజుతో నిట్లనియె. "నృపాలా! కంటివిగదా గృహస్థాశ్రమ ధర్మ మెట్టులు నిర్వహింపఁబడెనో, సన్న్యాసాశ్రమధర్మ మెట్టులు నిర్వహింపఁబడెనో. ఈ రాచ కన్నియ తాన వలచినను విస్తార రాజ్యమంతయు లభించి నను బాలసన్న్యాసి తృణముగఁ జూచెనుగదా. అది నిక్కమైన సన్న్యాసము. ఇప్పుడు పక్షులు గృహస్థాశ్రమ ధర్మమున వర్తించుటఁ జేసి యతిథులమైన మనకు మనము ప్రార్థింప కున్నను ప్రాణములే యొసఁగెను. ఇప్పు డేధర్మ మెక్కుడో నీవు చెప్పుము. సన్న్యాసాశ్రమమున నుండువాఁడు కేవల విరక్తుఁడై కాంచనము మట్టిపెళ్ళ సమానముగఁ జూచుచుఁ గామినులవంక కామముతో నెప్పుడెత్తియైనఁ జూడకుండ వలయును. గృహస్థాశ్రమమందుండువాఁ డతిథుల నభ్యా గతుల దైవస్వరూపములుగ నెంచుచు మాతా పితృభక్తి గలిగి శక్తికొలది భృత్యాదులఁ బోషించుచు లోకోపకార పారీణుఁడై యుండవలయును. చక్కని నడవడి గలిగి గృహ

కృత్యములు నిర్వహించుటవలన నే ఫలము గలుగునో సన్న్యాసముపలన నదే ఫలము గలుగునని నమ్ముము" అని చెప్పెను. రాజు నంగీకరించెను. ఉదయముకాఁగానే వా రాబాలికను దాని యూరఁజేర్చి తమ త్రోవఁదాము పోయిరి.

చక్కని నడవడిగల సుశీలుఁ డేకులమందుఁ బుట్టినను ఏ యాశ్రమమం దుండినను గడ తేఱును. జ్ఞానహీను లొకటి యెక్కువయని యొకటి తక్కువ యని కలహించుచుందురు. గుణహీను లెందును గడ తేఱలేరు.

---

౮. గండకీ చరిత్రము.

ఒకనాఁ డింద్రలోకమున నొక మహాసభ కూడెను. సమస్త కిన్నరులు, కింపురుషులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, గంధర్వులు, విద్యాధరులు, అప్సరసలు, మహర్షులే గాక త్రిమూర్తులును, నా సభ నలంకరించిరి. అచ్చరలాడిరి. గంధర్వులు పాడిరి.

వివిధప్రసంగములు జరుగుచుండ నింద్రుఁడు కలకలము వారింపఁజేసి వేశ్యలయందుఁ బతివ్రతలు గలరా యని ప్రశ్నించెను. సభవా రందఱు నవ్విరి. ఊర్వశి, రంభ లోనగువారే దీనికిఁ బ్రత్యుత్తర మీయఁదగువారని కొంద ఱనిరి. అప్సరస లందఱు తలలు వంచిరి. అప్పుడు నారదుఁడు లేచి "కలరు" అని యుత్తరమిచ్చెను. ఎందు? ఎవ్వతె? అని యింద్రుఁ డడిగెను. నేపాలదేశమున గండకియను వేశ్య పతివ్రత యని

నారదుఁడు చెప్పెను. అదెట్లని త్రిమూర్తులు మరల నడిగిరి. గండకి యొకనాఁటికి నొక పురుషునితోఁ దప్ప మఱియొక నితోఁ గలియదు. ఆనాఁ డా పురుషునిదప్ప మఱికయోఁ జెట్టి వాఁడైనను ఎంత ధనికుఁడు సుందరుఁడు బలవంతుఁడైనను వానిని మనస్సునఁగూడ స్మరింపదు. పతివ్రత తన పతికిఁజేయు శుశ్రూషలన్నియు నది వానికే నిజమైన భక్తితోఁ జేయును. ఇంత యేల యానాఁటికి వాఁడే దాని పాలికి దైవము.

ఇంద్రుఁడు — ఇది నమ్మరానిమాట. తగిన పురుషుఁడు లభించు వఱకే స్త్రీల పాతివ్రత్యము. ఎట్టి స్త్రీయైనను ధనమునకో, సౌందర్యమునకో, బలపరాక్రమములకో, మఱి యే కారణ మునకో, పరపురుషునికి సాధ్యపడునని నా నమ్మకము

శివుఁడు — ఇంద్రుఁడు చెప్పినది వాస్తవమే.

నారదుఁడు — తుచ్ఛస్త్రీలను మనస్సులో నుంచుకొని స్త్రీ లంద ఱట్టివా రనుట సరిగాదు. స్త్రీ లందఱట్టివారై నచో మీ భార్యలగతి యేమి? వారితోడ మీ రెట్లు సంసారము చేయుచున్నారు? లోకమునఁ బతివ్రతలు లేర నుట కేవలసాహసము. మీ తల్లు లెట్టివారు? తమ చర్యలను బట్టి లోకమంతయు నట్లే యనుకొనుట సాహస కార్యము.

బ్రహ్మ — కులస్త్రీల శీలమే కొన్ని సందర్భముల సందేహింపఁ దగియుండ వేశ్య శీలవతి యనుట సంశయింపఁ దగినదే కాని యందఱు స్త్రీలు దుశ్శీల లనుట సరిగాదు. లోక మున దుష్టపురుషులు కొంద ఱుండుటచేఁ బురుషు లందఱు

దుష్టులగుదురా? నాకెను వాయించి మంచి చెడ్డ తెలిసి కొనునట్లు స్త్రీనిగాని పురుషునిగాని పరీక్షించి శీలము నిర్ణయింపవలెను.

విష్ణువు—బ్రహ్మ చక్కఁగఁ జెప్పెను. నారదుని వాక్యము నిజమో యబద్ధమో తెలిసికొనవలసి యుండినయెడల గండకిని బరీక్షింపవలయును. నా యభిప్రాయమున నారదుఁడసత్యమాడి యుండఁడు.

ఇంద్రుఁడు—అట్లైనచో (విష్ణువువంకఁజూచి) నీవు ముందు పోయి గండకియొద్ద నుండుము. నేను, బ్రహ్మరుద్రులు దాని మనస్సు పరీక్షింప వచ్చెదము.

ఈ మాట కందఱు నియ్యకొనిరి. అంతతో సభ ముగిసెను. ఇంద్రుఁడు త్రిమూర్తులు భూలోకమునకు వచ్చిరి. అందు విష్ణువు దివ్యసుందర విగ్రహము ధరించి చలువవలువలు గట్టి యొకనాఁటి యుదయమున నే గండకియింటికి జగన్మోహన రూపమున వచ్చి వాకిటి దాసీజనముచే లోనికి వార్తనంపెను. వేశ్యమాత యరుదెంచి యాయనను లోపలికిఁ బిలుచుకొని పోయి యేమికార్యమని యడుగ "నీ దినము నీ పుత్రితోడ నుండఁ గోరి వచ్చితిని. పణ మేమి కోరెదవు?" అని యావిట పురుషుఁ డడిగెను. ఒకనాఁటికి వేయిరూప్యము లని యది చెప్పెను. వెంటనే యతఁడు మొల నున్న సంచినుండి వేయి రూప్యము లెంచి యిచ్చెను. అది మహాసంతోషముతో నా యల్లుని దోడ్కొనిపోయి కొమార్తకు వీఁడు నీ విభుఁడని యప్పగించెను.

గండకియు నతనిఁ జూడఁగానే పీఠమునుండి లేచి పాదములకు నమస్కరించి యున్నతాసనమునఁ గూర్చుండఁ బెట్టి కుశలప్రశ్నము లడిగి బంగారుచెంబుతో దంతధావనమునకు నీళ్ళు తెచ్చి యిచ్చెను. ఆవల నతనికిఁ గమ్మనినూనె తలంటనెంచి తెచ్చియుంచి ధరించిన యంగరేకు నుత్తరీయముఁ దీయఁ గోరెను. ఆ విటుఁడును వానిని దీసి యావల నుంచెను.

వెంటనే ఝుమ్మని యీఁగెలు వాని దేహమునిండ ముసురుకొనెను. ఇదియేమని చూడ దేహ మంతయుఁ గుష్ఠువ్యాధిచే నీళ్ళు కాఱుచుండెను. ఎట్టివారికి సమీపమునకు రాకుండునట్లు గాలు కొట్టుచుండెను. అదిచూచియు గండకి మనస్సు చలించినదికాదు. దాసీజనమును విసనకఱ్ఱలచే నీగలు ముసురకుండ విసరుఁడని చెప్పి యెట్టెట్లో స్నానముచేయించి మరల వస్త్రములు ధరింపఁజేసి పంచభక్ష్యపరమాన్నములతో బాకము సిద్ధము చేయించి బంగారు పళ్ళెరముల వడ్డించెను. ఆ విటుఁడు "ప్రియురాలా! నే నన్నమెత్తి నోటిలోఁ బెట్టుకొనుటకు వ్రేళ్ళు వంగవు. నే నెట్లు భుజింతును?" అనెను.

గండకియు "నాధా! యా విషయమై నీవు విచారపడ నేల" యని తా నొక్కొక్క ముద్దయెత్తి యతని నోటిలోఁ బెట్టుచుండెను. ఇట్లు సగ మన్నముతిని దగ్గి తినిన యన్నమంతయుఁ గఫముతోడ దాని పైటమీఁదనే బొళబొళ గ్రక్కెను. అదియు నేమాత్రము మనస్సున నేవగింపక యా విలువగల వలువ విడిచి వేఱొక పట్టుచీర కట్టుకొని మరలఁ గొంత

యన్నము తినిపించెను. అప్పు డతని కిష్టమైన క్రేవేలు లుక లుక లాడు పురుగులతో తునిసి కూటిలోఁ బడెను. ఇంక నాకీ యన్న మక్కఱ లేదు. నీవు భుజించి నన్నుఁ బడుకటింటికిఁ దోడ్కొనిపొమ్ము. నిద్దురవచ్చుచున్నదని యా విటుఁడు చెప్పెను. అదియును నసహ్యపడక తునిసిన క్రేవేలావలఁ బెట్టి యా భుక్తశేషము తోడఁ దనకుఁ గావలసినవి భుజించి లేచి మెల్లగ నతనిని బట్టుకొని లెమ్ము పోదమనెను.

అతఁడును లేవఁబోయి తటాలునఁ గ్రిందఁబడి యయ్యో! నేను నడువఁ జాలను. నన్నెత్తికొని పొమ్ము అనెను. గండకియు వల్లె యని యంగీకరించి మెల్లన చంక కెత్తుకొనిపోయి పడుకటింటఁ దన పానుపుపైఁ బరుండబెట్టి వీవనతో విసరుచుండెను. ఆ విటుఁడు కొంతసేపు దొంగనిద్ర పోవుచుండెను.

ఈవిటుఁడు కుష్ఠురోగియని తెలిసినది మొదలు గండకి తల్లి "నేడీ నిర్భాగ్యుఁ డెక్కడనుండి దాపరించెను. కుష్ఠురోగి నింటఁ జేర్చిన వార్త పురమునఁ దెలసిన మరలఁ నెవ్వడు మన యింటికివచ్చును. వీని నింట నుండనిచ్చిన నేటితో మన పరువు ప్రతిష్ఠ యార్జనము సరి. కావున వీని నిల్లువెడలఁ గొట్టుము. ఈ పాడురోగము మనకెక్కడ సంభవించునో. వీనిని దాఁకకుము. వీనికిఁ బరిచర్య సేయకుము. దాసికలారా! వీనిని గాలుపట్టి యింటివెలుపలికి నీడ్వుఁడు" అని కొమార్తె కేమేమో చెప్పెను గాని గండకి యా మాటలన్నియుఁ బెడచెవిని బెట్టి తల్లితో నిట్లనియె.

అమ్మా! నీ వేల యాక్రోశ పడెదవు? ఏ డెట్టివాఁడైనఁ గానిమ్ము. రేపటివఱకు వీఁడే నాకుఁ బతి. వీఁడే నాకుఁ ప్రాణనాథుఁడు. వీఁడే నాకు దైవము. నీ వేమి చెప్పినను నేను వినుదానను గాను వీనిపై మీ రెవరైనఁ జేతులు వేసితిరేని మీ చేతులు తుండించెదను. మీ కిష్టముండిన సేవ చేయుఁడు. ఇష్టము లేదేని దూరముపొండు. ఈయన నిద్ర పోవుచున్నాఁడు. మీ రిచ్చట నఱచి యీయన నిద్రకు భంగము కలిగింపకుఁడు" అని వారిని గసరి దూరముగఁ బంపెను.

ఇంతలో వాకిటి కావలిదూతికలు వచ్చి యవ్వా! నేపాళరాష్ట్ర సేనానాయకుఁడు వచ్చియున్నాఁడని చెప్పిరి. లంజెతల్లి యాదర బాదర పోయి యాయనను గూర్చుండుఁడని గౌరవించెను. ఆతఁడును "అత్తా! యివో వేయి బంగారు మొహరీలు. నీ కొమార్తెకిమ్ము. నేఁటిరాత్రికి నేను వచ్చెదను." అని చెప్పెను. అది యా వేయి మొహరీ లెత్తుకొని పోయి పుత్రికముందటఁ బెట్టి వీని నిరాకరింపకుము. నిరాకరించితివా చెడుదుము. ఈ రోగిముండ కొడుకువలన మనకుఁ గావలసిన దేమి! వీథిలోని కీడువుము. సేనాపతివలన మన కెంతయో లాభముండును. కీర్తి ప్రతిష్ఠ లుండును" అని యెం తెంతో చెప్పెను గాని గండకి వినక యా పైకము మరల వానికిమ్మని గట్టిగఁ జెప్పెను. ముసలిముండయు నేడ్చుచుఁ బోయి "యయ్యా! యీ దినము నా కూఁతు రారోగ్యము చెడి

యున్నది. రేపు రమ్మని కోరుచున్నది" అనెను. "రేపు రాను"
అని యతఁడెంతెంతో చెప్పెను గాని ప్రయోజనము
మాత్రము లేదు.

వాఁడు పోయిన యొక గంటకు నేపాళరాజు ముఖ్య
మంత్రి వచ్చి యదేశకారము నాలుగువేల మొహారీ లిచ్చెద
నని చెప్పెను గాని గండకి యంగీకరింపలేదు.

తరువాతఁ గొంపసేపటికి నేపాళరాజు వచ్చి పదివేల
మొహారీ లిచ్చెదనని చెప్పెను. దానికిని గండకి యంగీకరింప
లేదు. ఇవన్నియుఁ బోయెనని ముసలి తొత్తుముండ తన్నుఁ
దిట్టుకొనుచుఁ గొమార్తెను దిట్టుచు నేడ్చుచు బొమ్మ బాఁదు
కొనుచు తలఁ మోఁదుకొనుచు నేలఁబొరలుచు నేమేమో
పాట్లు పడెను గాని యన్ని వ్యర్థము లయ్యెను. గావున
నా విటులపాలి యమదూత యగు వేశ్యమాత యొక మూలఁ
బడి యేడ్చుచుండెను.

హంసతూలికాతల్పమునఁ బరుండిన విటునకుఁ గుష్ఠ
రోగము క్షయరోగమే గాక యతిమూత్రము గ్రహిణియుఁ
గలవు. కావున గడియకొకసారి తట్టలోనే వాఁడు మలమూత్ర
ములు విడుచుచుండెను. గడియ గడియ కది యెత్తి గండకి
వెలుపలఁ బాఱఁబోసి తట్టలు కడిగి తెచ్చుచుండెను. తట్టను
బట్టుటలోఁ గొంచెము జాగయిన యెడల పఱుపుమీఁదనే
వాఁడు మలమూత్రములు విడుచుచుండెను. ఆ దుప్పటులు
పఱుపు లెత్తివైచి క్రొత్తపఱుపులు దుప్పటులు పఱచి వానిపై

నతని నది వరుండఁ బెట్టుచుండెను. ఇంతయేల? మనస్సునకు రోఁత కలిగింప నే యే కార్యములు చేయసాధ్యమో యన్నియు నా విటరత్నము చేయుచుండెను.

ఆనాఁడు దాని చీరలు పన్నీరు అత్తరు వాసనలు పోయి మల మూత్రముల కంపుతో నిండియుండెను. ఎట్లున్నను నది మనసున జుగుప్స కలది కాలేదు. రాత్రియయ్యెను. భోజన వేళ నుదయమున చేసినట్లులే వాఁడు చేసెను. అదియు నట్లే చేసెను.

మరల విటుఁడు శయ్యపైఁ బండుకొని గండకిని "జూచి ప్రేయసీ! నన్నుఁ గౌఁగిలించుకొని పండుకొనుము. నీతో సంభోగింప మనస్సగుచున్నది" అనెను. అట్లే కానిమ్మని యది వానిని గౌఁగిలించి పండుకొనెను. అర్ధరాత్ర సమయమున నా విటుఁడు సుచరితా! నా కాయాసముగ నున్నది. నన్ను లేవఁ దీసి కూర్చుండఁ బెట్టుమనెను. అది యట్లులే చేసెను. కొంతసేపటికతఁడు "నేను కూర్చుండలేను. నీ తొడలపైఁ బండఁ బెట్టుకొ"మ్మనెను. అది యట్లులే యొడిలోఁ బరుండఁ బెట్టుకొను సమయమున దాని చేతులందే గ్రుడ్లు గిరగిర ద్రిప్పి వాఁడు ప్రాణములు విడిచెను.

గండకి నిర్విణ్ణురాలై "యయ్యో! నావలన వీఁ డెట్టి సుఖమనుభవింపకయే మరణించెఁ గదా? వీని సొమ్ము నేను దేరకుఁ దినినట్లయ్యెను" అని చాల విచారపడుచుండెను.

ఇంతలో నుదయమయ్యెను. గండకి దాసికలను బిలిచి పురోహితుని బ్రాహ్మణులను బిలిచి రండని చెప్పి పంపెను.

వారును వచ్చిరి. అప్పుడు వారితో నది యిట్లనియె. "అయ్యలారా! యీ మరణించిన పురుషుఁడు నాభర్త. వీనికి శాస్త్రీయమైన సంస్కారము లన్నియు జరపుఁడు వీనితోడ నేను సహగమనము కావించెదను నా ధనమంతయు నేను దానముచేయఁ దలఁచితిని. దానము గొనఁ యోగ్యులైన బ్రాహ్మణుల రప్పింపుఁడు" అని చెప్పి దాసికల కందఱకు వారి వారికిఁ దగినట్లు ద్రవ్యము మఱి యితరపదార్థము లిచ్చెను. తల్లికి జీవనార్థము వలసిన ధనముంచెను.

గండకితల్లి యిదంతయుఁ జూచి లబలబ మొత్తికొనుచుఁ గొమార్తె కెన్నో బుద్ధులు చెప్పెను. అది వినినది కాదు. అప్పు డా ముసలిది కులబంధువుల నెల్ల రప్పించి వారిచే బుద్ధి చెప్పించెను. తన కేమేమో కుబుద్ధుల బోధించు వారి నెల్లరఁ జూచి గండకి యిట్లనియె.

"మీరు చెప్పునట్టి శాస్త్ర స్త్రీ ధర్మము పశుధర్మము కూడఁ గాకుండఁగా నిఁక మనుష్య స్త్రీధర్మ మని చెప్ప నాలుకెట్లాడును? పెంటిపశువులును మీరు చెప్పినట్టు లిచ్చవచ్చినట్టు విచ్చలవిడి పోతులతోఁ గలియవు.

కామమునే దైవముగఁ జేసికొని వర్తించు మీ వంటి వారిని మనుష్యు లని యెట్లు చెప్పవచ్చును? కామమునకు మితి మేర యక్కఱలేదా? ఒక స్త్రీతోఁ దప్పఁ బెక్కురు స్త్రీలతో రమింపఁ గోరు పురుషునందుఁగాని యొకనికంటె నెక్కువ పురుషులతో రమింపఁ గోరు స్త్రీయందుఁ గాని

నిజమైన ప్రేమ యున్నదని చెప్పువాఁడు దబ్బఱలాడు వాఁడు. అట్టివారి యందుండునది దుష్కామము. ఒక జన్మమున నొక స్త్రీకంటె నెక్కువ స్త్రీలఁ గోరు పురుషుఁడు కామదాసుఁడు. అట్లె యెక్కువమంది పురుషులఁ గోరునది కామదాసి. ఇట్టి యింద్రియదాసులు సంసారసాగరమును దరింపలేరు. ఏకపత్నీ వ్రతులకుఁ బతివ్రతలకుఁ గల గౌరవము పుణ్యలోకములు గామదాసుల కెన్నికోట్ల జన్మంబులకైన లభించునా ?

బహుపురుష సాంగత్యము మఱి కులధర్మమనియు దోషయుక్తమైనను గులధర్మము వదలరాదనియుఁ జెప్పితిరి. అంగీకరించితిని. నా తల్లి పడుపుఁగూటిచే జీవించినది. దాని కడుపున నేను బుట్టితిని. నేను దాని కడుపునఁ బుట్టుటయందు నాకు స్వాతంత్ర్యము లేదు. అది దైవతంత్రము సౌశీల్యము మదాయత్తము. లోకులందఱు సత్ప్రవర్తనము కలవారై యుండవలయునని భగవదిచ్ఛగాని యందుఁ గొందఱు చెడు నడవడి గలవారై యుండవలయునని యాయన కోరిక గాదు. కావున మన చెడునడవడికి మనమే యుత్తరవాదినులము.

వృత్తులన్నియు మంచివే కాని యందుఁ జెడ్డ దొక్కటియు లేదు. ఆ వృత్తులయందుండువారి చెడునడవడివలన నవి చెడ్డ వగుచున్నవి.

అట్టులే మన కులవృత్తి దుష్టముకాదు. కామదాసులైన దుష్టపురుషులవలనఁ గులస్త్రీలు చెడకుండుటకై మన కుల మేర్పడినది. భగవంతుని గీతములు పాడి మన మనస్సును

శ్రోతలమనస్సును ఆయనయందు లయింపఁజేయ మనము గాంధర్వవిద్య నేర్చుచున్నాము. ధనాశచే మనము దుష్టవర్తనము గలవారమైన యెడల నా దోషము మనదా వృత్తిదా? దుర్వృత్తిచే మీరు చెడి పరులను జెఱుచుచున్నారు. అట్టి కార్యము నేను జేయఁజాలను. బ్రాహ్మణులు కొందఱు త్రాగుఁబోతులు దొంగలైనయెడల బ్రాహ్మణవృత్తి చెడ్డదగునా? రాజులు దుష్టబుద్ధులై ప్రజలను బీడించిన క్షత్రియవృత్తి చెడ్డదా! అట్టులే యన్ని వృత్తులాలోచింపుఁడు కులములవలనను గులవృత్తులవలనను మేలెంత గలదో యాలోచింపలేక వానిపై దోషములు చెప్ప ఖరబుద్ధుల మిమ్మేమన వచ్చును?

కులధర్మము మానరాదు గనుకనే నేను నా తల్లివృత్తి నంగీకరించితినిగాని యందు మీవలె దుష్కార్యములు చేయుటకు మాత్ర మంగీకరింపనైతిని. ఒక స్త్రీ యొక పురుషుని భర్తగఁ గోరెనేని యది వాని భార్యయే కదా. అయినచో వాని విషయమున నా స్త్రీ పతివ్రతయగు భార్యవలెనే కదా నడచుకొనవలయును? ఈ విషయమున అంకుటాంద్రు మనకంటె నీచులు. వారివలెఁ జోరవ్యాపారములు మనకు లేవు. మనము మనుష్యులకు భయపడవలసిన యక్కఱయు లేదు. కావున మనవలన సుఖముగోరి మన యింటికివచ్చిన పురుషుని భర్తవలె మన మేల యాదరింపరాదు? ఈ విధముగ మనము సాధ్వీవృత్తమును రక్షించుకొనవచ్చును. దినమున కొక్కఁడని నియతి యుంచుకొనుటచేఁ గులధర్మము రక్షించుకొనవచ్చును.

నే నీ విధమున నుభయధర్మరక్షణ మాదినుండి కావించు చున్నాను. కావున నీ చచ్చినవాఁడే నా భర్త. వీనితో సహగమనము చేయుటే నా నిశ్చయము'' అని తెగనాడి వారి నందఱఁ బంపి పీనుఁగుతోడ స్మశానమునకుఁ బోయెను.

స్నానముచేసి విలువగల వలువ కట్టుకొని సమస్తాభరణములు ధరించి పుష్పమాలాలంకృతయై యా మరణించిన పురుషునినే దైవముగ ధ్యానించుచు బతివ్రతల పుణ్యలోకము నాకు లభించునుగాక యని మండెడు చితియందు జయ జయ లక్ష్మీపతేయని దుమికెను.

చూడవచ్చిన వేలకొలఁది జనులందు హాహాకారములు చెలఁగెను. అది మంటయందు దూఁకిన తత్క్షణమా పీనుఁగు మాయమయ్యెను. మంట చల్లారెను. ఇంద్ర బ్రహ్మ రుద్రులతోడ విష్ణువు గండకికిఁ బ్రత్యక్షమై "సుశీలా! యేమి వరము కోరెదవు? కోరు మొసఁగెదను. రోగిగానుండిన విటుఁడను నేనే నిన్నుఁ బరీక్షింప నీ ముగ్వురు మాఱువేషముల నీ యింటికి వచ్చిరి. నీ నియతికి మే మందఱము మెచ్చితిమి'' అని చెప్పిన గండకి వారికెల్ల నమస్కరించి నారాయణుతో నిట్లనియె.

"దేవా! నాకుఁ బుత్రవాంఛ గలదు. నీవు నా కడుపునఁ బుట్టవలయును. అట్లైన నే నుభయలోకములఁ దరింతును'' అనిన నారాయణమూర్తి యిట్లనియె.

"ఈ జన్మమున నీకడుపున నేను బుట్టరాదు. మఱుజన్మమునఁ బుట్టెదను" అని చెప్పి దేవతలతోడ నంతర్ధానమయ్యెను.

ఆ గండకియే గండకీనదియై మఱుజన్మమున జన్మించెను. దానియందే సాలగ్రామములు పుట్టుచున్నవి.

౯. వాల్మీకి చరిత్రము.

భార్గవవంశమునఁ బ్రచేతసుఁడను నాయనకుఁ బదుగురు కుమారులు గలరు. అందుఁ గడగొట్టు కొమరుఁడు ఋక్షుఁడు. ఈతఁ డందఱికంటెను జిన్నవాఁ డగుటచే నీతని తల్లిదండ్రులు గారాబమునఁ బెంచిరి. అట్లుండియు నతఁడు కులాచార ప్రకారము గురులయాజ్ఞఁ బూని గురుకులవాస మొనర్చి వేదములను సాంగోపాంగము నధ్యయన మొనర్చి నిత్యనైమిత్తికకర్మముల నెల్లఁ దీర్చుచుఁ బెద్దలసేవ చేయుచు సత్యవాచా ధురీణుఁడై పెరుఁగుచుండెను.

ఇట్లుండ నాయనకు మతి కపాయంబైన ప్రాయంబు దాపరించెను.

సీ. నిగనిగ మనుకురుల్ నిడుదలై పెంపారె
　　నురము విశాలమై యొప్పు గూరె
నడక నొయ్యారంపుఁగడఁక యొక్కటిహత్తెఁ
　　జిరునవ్వు సెలవులఁ జిగురులెత్తెఁ
గన్నుఁదమ్ముల గర్వ మున్నతిఁ జెలువారెఁ
　　బొదలె సంతుష్టి మైపుష్టిచేరె
నూనూఁగు మీసముల్ జానుగాఁ బొడసూపె
　　బాహువుల్ దృఢదీర్ఘపటిమ రేఁపె

తే. మోము వికసించె నభిమాన మూనుకొనియె
శాస్త్రమందలి శ్రద్ధయు సన్నపడియె
సొగసులను గోరెఁ జిత్తంబు సొబగు మీఱె
నింబుమీఱిన నవయౌవనంబునందు.

సీ. ఱొమ్ము విఱిచి వీథి నెమ్మిగాఁ బోవుచుఁ
దన భుజయుగ్మంబుఁ దానె చూచు
మెడ నిట్టనిగిసిన వడువున నిజశీర్ష
మును వంపకయ మిన్ను గనుచు నరుగ
నడుము వంగదొ యేమొ గడుసున నన్నట్లు
బిఱ్ఱసీల్గుచు విఱ్ఱవీఁగు చేగు
ద్విరదంబు తొండంబు వెక్కిరించిన యట్లు
చేయూఁగులాటలఁ జెలఁగు చూపు

తే. దంటవాల్గంటికములఁ గ్రేఁగంటఁ జూచు
వెలఁదిసల్లాపములకును వీను లిచ్చుఁ
జదువు సంధ్యల నొక్కింత సడలఁ బుచ్చు
భాసురంబగు వయసున భూసురుఁడు.

తే. సాటిమీఱిన యౌవనపాటవమున
దీటులేని యొయ్యారంపు నీటు మెఱసి
తోట గానక మీఁదటిచేటు గనక
నేటుకొనియెను బొజుగుల మేటియగుచు.

ఇట్లతఁడు క్రమక్రమముగ కులోచిత కృత్యములు మానుచు విటోచిత కృత్యములు మరగుచు నుండి తుదకు దుష్టస్త్రీ లోలుండయ్యె.

(6)

సీ. వామాక్షితోడి మర్యాదంబు వేదంబు
చపలనేత్రానామ జపమె జపము
భోగినీకేళి సంయోగంబె యోగంబు
రమణ ద్యూతక్రియా వ్రతమె వ్రతము
అంబుజాక్షీరతాధ్యానంబె ధ్యానంబు
కోచేడె చేయు దుర్బోధ బోధ
సారసాక్షీ హితాచరణ మాచరణంబు
చెలితోడి రతిశాస్త్ర శిక్ష శిక్ష

తే. పాపినీజన పదయుగ్మ సేవ సేవ
చంచలాక్షీ మణీకృత చర్చ చర్చ
గాఁగ నొరంతప్రొద్దు దుష్కామి యగుచు
గట్టివయసున నాతండు రట్టువడియె.

ఇట్లతఁడు కులము కులమర్యాద లెల్ల మఱచి విటుఁడై విటీ రత లంపటుఁడై తిరుగుచుండెను.

తండ్రి యెందో వనాంతరములఁ దపస్సు చేసికొను చుండెను. తల్లి కుమారుని చేష్టలెఱిఁగియుఁ గొన్ని నాళ్ళు బాలుఁడని, కొన్నాళ్ళు గారాబముచేతను బరులు చెప్పినను నమ్మక తన కన్నులను మనస్సును నమ్మక వర్తించెను. మితిమాలిన తల్లిదండ్రుల మితిమీఱిన గారాబముచేఁగదా బిడ్డలు చెడిపోవుట. అయినను నానాఁటి కతని దౌష్ట్యము ప్రబలమగుటచే నొకనాఁడు కుమారునిఁ జేరఁదీసి తల్లి యిట్లనియె.

కం. వారును వీరును నీపయిఁ
గారానివి నవియు నివియుఁ గడఁగిరి చెప్పన్
బోరానిచోట్ల కేగిన
రారానిది మాట వచ్చురా నా తనయా!

సీ. జూదగాండ్రను గూడి జూదమాడెదవంట
వాడవదిసెల జోడు వీడవంట
త్రాగుబోతులగుంపుఁ బ్రోగుచేసెదవంట
వారితో స్నేహంబు వదలవంట
లంజెలవాకిండ్ల సంజఁ గాచెదవంట
పుంజాలకోట్లాట కొంజవంట
మక్కువ పెద్దలఁ గొక్కిరించెదవంట
యాడువారలవెంట నరిగెదవంట

తే. యేలరా నాయనా నీవు నిట్టి రట్టు?
కుడిచి కూర్చుండి యొకచోట గుట్టుగాను
గొంపలో నున్న బ్రేలఁ జూపింపఁగలవె
యెవ్వరేనియు నాపుత్ర! హితచరిత్ర?

సీ. బ్రహ్మవేళను లేచి వారి నాడఁగరాదె?
వలువాతఁ దొలిసంధ్య వార్వరాదె?
జలజాక్షుపూజకుఁ దులసిని దేరాదె?
పూలచెట్లకు నీళ్ళు పోయరాదె?
కుశసమిధల నేరి కూర్చి పెట్టఁగరాదె?
యింపుగా శ్రుతు లభ్యసింపరాదె?
బ్రహ్మయజ్ఞాదికర్మములఁ జల్పఁగ రాదె?
యన్నల కాపయి యలరరాదె?

తే. చలుపఁ గారాదె త్రిషవణ స్నానములను
దలఁపఁగారాదె తిరుమంత్ర తంత్రములను
దెలుపఁగారాదె పుణ్యకథలను నాకు
నగునె నాతండ్రి నీకిట్టి యవగుణంబు.

సీ. బ్రహ్మచారికి నేల పరిమళద్రవ్యముల్ ?
వటునకేటికి దుస్తు విలాసవస్తు ?
వర్ణి కేటికి గీతవర్ణంబులను నేఁడు!
పుర్వ్యసురున కేల ద్యూతకేళి ?
జన్నిగట్టున కేల సన్న గంధంపుఁ జెల్మి ?
బొమ్మచారికి నేల యెమ్మెసేఁత ?
తడపదాల్పున కేల పడుపుఁజేడెలగోష్ఠి ?
గోఁచిబాఁపని కేల కొమరుహొయలఁ

తే. కలుషుదనమేలరా నన్నుఁ గన్నతండ్రి ?
మొలకుఁదనమేలరా నాదు ముద్దుఁబట్టి ?
యపయశంబేల యార్జింప నయ్య నీకు ?
నాదుమాట వినితె కులముమర్యాద పుత్ర !

కం. సారాయంబును యువతులు
నారయ సుస్వాదువిషము లనఁగా వినవే
కారాదుర నాతనయా !
జారత్వము పాపశీలచారిత్ర మెటున్.

తే. తండ్రి కోపిష్ఠుఁ డాలించి దండగముల
మండిపడి నిన్నుఁ దండించుమాట నిజము
కన్నకడు పౌటఁ జెప్పెద నన్న ! నీకు
వలదురా యిట్టిచేఁత నాపాదమాన.

అని తల్లి యెన్నెన్నియో నీతులు చెప్పెను. గాని యామెమాట లతనిచెవులఁ దూఱినవి గావు. ఇంక నింటిలోని పోరు సహింప దుస్సహమని తన వలపు లంజెను బోయతను దోడ్కొని యరణ్యమధ్యముం జేరి యందు మాంసాశనుండై జీవహింస గావించుచు ప్రియురాలికిఁ బ్రీతిఁగూర్ప విత్తమ్మునకై చౌర్యము గావించుచుండె.

తే. దండధరుఁడన నుద్దండ దండమూని
గండుమీఱుచుఁ బాంథుల గుండె లగల
దండిబాటల సంచరించుచుండి జనుల
దండగించుచు విత్తముల్ దోఁచుకొనియె.

తే. మంచి బ్రాహ్మణుఁ డగుచు జన్మించియుం !
నిఖిల వేదాదివిద్యల నేర్చి యుం ?
కనికరంబన నెట్టిదో కాని మదిని
దలఁపలేఁడయ్యె గ్రహచారబలము పేర్మి.

తే. ప్రాయమెల్లను బోయత పాలఁజేసి
కులము కులవిద్య లంతెఱుఁ గునుప కిచ్చి
శీల మెల్లను దొత్తుల సేవ కునిచి
కాల మరుగంగఁ బెద్దకై వ్రాలె వయసు.

ప్రాయ ముడిగిపోవుచున్నను నతఁడు న్యాయమార్గంబు వదలక యతండు నిషాది మానుషభోక్త్రీ బాలకిఁ బరిచర్య చేయుటే దేవసపర్యగా నెంచుచు

తే. జీవహింసల నెన్నియో చేసి చేసి
సాధువుల నెందఱినో పట్టి చదిపి చదిపి
బాటసారుల తల లెగమీటి మీటి
ధనము గడియించుచుండె నవ్వనమునందు.

ఇట్లు దీర్ఘకాల మరుగఁ దనకు బాంధవుండైన యా ఋత్విజుం డిట్లు దారుణసంసార బంధమునఁ జిక్కుపడి యుం డుట చూచి పరితాపపడి సార్థకనామధేయుండైన నారదుం డొక్కనాఁ డతఁడు దోఁపిడికై కాచియుండు తెరువునఁ బోవు చుండ నా బ్రాహ్మణబ్రువుండు తటాలున నడ్డమైనిల్చి యదల్చి దండమెత్తి మొత్తఁబోయి మొత్తపడిన యా తపస్వితో నిట్లనియె.

ఓయీ! నీ కా సత్తువ లేదు. రిత్తవాడు గాడక నీయొద్దఁగల విత్త మిచ్చెదవా లేక ముడ్డిపూస మూతికి వచ్చు నట్లు మొత్తుదునా?

కం. వేసంబు వేసి యిట్టులు
దాసరివలె వగలుపడినఁ దప్పించుకొనం
గా సాధ్యమె? తడ వేలా?
కోసము రాకుండుము నన్ను గోక్రముల్లిమ్మా.

తే. దండధరు చేతిదండంబు తప్పఁ దప్పు
నాదుదండంబు దప్ప దేనాఁటికైన
బోడిబాఁపఁడ! నీ పెడబుద్ధి మాని
బ్రదుకవల తేని ధనముల బయల నిడుము.

అనిన నారదుం డోరి నిషాదా! నేను ఋషిని. నాయొద్ద ధనము లేదు. నాకుఁగల ధనము పెట్టిన పుట్టగోఁచియు గట్టిన జింకతోలును బట్టిన వీణె యింతమాత్రంబ. వీనిలో నీ కేది వలసిన నది కొనుము. అనిన నతం డోరి మొండిబాఁపఁడా! నీవు రిసివో గిసివో నా బారిసి బడినవాఁడు నా కేదైన నీయక దాఁటిపోరాదు. ఇది నా నియమము. నీ గోఁచియు జింకచర్మము నా కేల? నీ తంబుర యిచ్చుటఁ బెట్టిపొమ్ము."

అనిన నారదుఁడు ఓయీ! నేను దీనిని వాయించి తిరిపె మెత్తవలయును. దీనిని నీవు హరించిన నా జీవనోపాయము పోవును. కావున క్షమించి పోనిమ్మనిన నతఁడు కోపించి,

కం. ఇచ్చెదవా? చచ్చెదవా? పెక్కులు మాకడను నీవు ప్రేలెద వేరా
వచ్చె నిదో దండము తల ప్రచ్చెయెగురు తడవుచేయఁ బూసెద వేనిన్.

అనిన నారదుండును మొత్తఁబడినట్లు నటించుచు నోయీ యిదిగో నా వీణాదండము తీసికొనుము. ఇది నేను తిరిపెమెత్తువేళఁ బలుకుఁదోడై యుండెను. దీనితోడ నా బ్రతుకును బోయెను.

తే. వెండి గా దిది బంగారు గిండిగాదు
సొమ్ములా కాదు మగరాల సెమ్మె గాదు
పట్టి యమ్మిన రూకయుఁ బుట్ట దేల
యంగుమాలిన యట్టి యీ టింగుబుఱ్ఱ?

అనిన నా భ్రష్టబ్రాహ్మణుఁడు "అయ్యవారా! నీ వేమి యాగడములు పలుకుచున్నావు. నీ జోగిపెత్తనము మానవైతివి. దీనిని విక్రయించి రూకలు సంపాదించి జీవింప వలసిన కష్టదశ నాకు రాలేదు.

కం. ఈ టింగుబుఱ్ఱ నిచ్చిన
మీటును నా బోటి వేడ్క మిగులఁగ నాకున్
అటుల నాడుదుఁ బాడుదుఁ
బాటల నది సంతసిల్లి పరువుగఁ జూడన్.

కం. గోఁచిపాఁతఁడ నాకేమి కొఱఁత ధనము
వలసినంతయు నున్న దవ్వారిగాఁగ
నెంచఁగా రాదె యీ యావరించియున్న
కోట్లకొలఁదుల పుఱ్ఱెల కుప్ప లెందు.

అదిగో నల్ల కానవచ్చునదే నా గుడిసె. అందు నా ప్రియురాలు నేను బిడ్డలతోఁ గాఁపుర ముందుము.

అనిన నారదుం.కు

ఆ. టింగుబుజ్జ నీత్ర ఎంగ్రిహా నుటుఁ జేసి
తిరిపెమెత్తఁ గనటుఁ దిజినోరె
నింద్లకెంటఁ బోవ ని.కేల లాభమో
యుండుమన్న నిచట నుఁడువాఁడ.

తే. దొడ్డవాఁడవుగా మఱి దోఁచె దీవు
చిన్నచిన్నప మొక్కటికి సేయువాఁడ
గోఁచిబాఁపనివాఁడను గోపపడక
యానతీయుము నీపద మూన యుంటె.

కం. నీ వెవరికొఱకుఁగా నా
నా విత్తములం గడించినాఁడవొ చెపుమ
నీవు సుఖించుటకా? మఱి
నీవారలకొఱకొ? కాక నీ ప్రియకొఱకో?

అనిన నతండు నగుచు

కం. అలరిబాఁపఁడ నను నిటు
లాలిగొనుదె? నాకు నేఁటి కయ్యా ధనముఁ
ఆలికిఁగా నొసఁగూర్చితి
నాలియె నాకిహము పరము నైనకతమునన్.

చం. వలసినయంతకల్లు నవారిగఁ ద్రావి పొగాకు గొంటుపంఁ
కలు వాడిసున్నమున్ గలుగుకమ్మని తమ్మలముబ్బుచూప బు
గ్గల, మెయిఁ జెల్విలేక యొసకంబున నిట్టటు సోలి వ్రాలి నే
రెలమి నొసంగుముద్దునకు నేను యొసంగఁగనేర్తు బాఁపఁడా?

ఉ. అన్నవలాకు సాటియగు నయ్యొలనాఁగను జూడలేదు మ
న్నన్నఁడు నేని, పేరుటఁగ నేర్పడఁ బాటలు పాడుకొంచుఁ దా
నన్నని వ్రేళ్ళ గోళ్ళ వావుసాగఁగ తింగని చిందు ద్రొక్కుచున్
కిన్నర మీటఁ నీటు గని కిన్నరకన్యలు చిన్నవోవరే.

కం. పాటలు పాడెడి వేళను
వాటముగా నోరు తెరిచి వర్తిల్లు తఱిన్
గాటపు కెఱ్ఱని పల్లుల
నీటున కే నేమి యియ్య నేర్తును జెపుమా!

కం. మానము ప్రాణంబయ్యెన్
మానుదుఁ బ్రాణంబునైన మఱి తొయ్యలికై
మాననె తల్లిని దండ్రిని
మాననె నా కులము? దేనిమానను జెలికై?

అనిన విని నారదుండు నెఱుకుఱేఁడా? నీకుల మెయ్యది? నీ తల్లిదండ్రు లెవ్వరు? నీ వంశ నామధేయం బెద్ది? ఇన్నియు విడువ నేమికారణ మొదవె? కోపములేక దయయుంచి చెప్పుము. నేనును నీవాఁడ ననుకొమ్ము. అనిన నతఁడిట్లనియె.

తే. ఎఱుకవాఁడంచుఁ బలికితి పెఱుక లేక
కింకలును బొంకులును నాదు వంక రావు
భృగుకులంబునఁ బుట్టితి బుత్తుఁడండ్రు
క్షితిని నాపేరు, నేను బ్రాచేతసుండ.

కం. కులమేటికి? ధనమేటికి?
నిలువఁడి యేమిటికిఁ? దల్లియేటికి? నన్నున్
వలచిన కోమరుం బ్రాయపుఁ
గులుకుం గుబ్బెతలపొందు గూడకయున్నన్.

కం. నా దేహము దానిదియే
నా ద్రవ్యము దానియదియె నాయది యనఁగా
లే దిల నొక్కటియైనను
మీఁదిడితిని నాదునుసురు మెలఁతకుఁ గాఁగన్.

అనినవిని నారదుండు వాని పాతిత్యమునకుఁ గామాంధతకు మనస్సున మిగులఁ బరితాపపడుచు వాని నెట్లైనఁ గావఁ బూనిన తన సంకల్పంబు కొనసాగింప నెంచి వానితో మెల్లన నిచ్చకంబులాడుచు నిట్లనియె.

కం. తెలివి యొకింతయు లేమిని
దెలియక యడిగెద నొకండు తెలుపంగదె నా
వలనను నేరము లెంచక
చెలికాఁడవు కావె యిన్ని చెప్పుట చేతన్.

ఉ. వానిఁగ నీవు పల్కినది వాస్తవ మింతయుఁ గల్లగాదు, నీ
కోసరమై ధనంబులను గూర్చిన వాఁడవు కావ యైననున్
జేసితి గాదె పెక్కులగు జీవివధంబులు చేతులార ? నా
దోసము నీదొ నీవలచు తొయ్యలిదో యెఱిఁగింపుమీ దయన్.

అనిన నతండు నారదుమొగ మరెచూచి యోరి దాసరీ తెలియక యడిగితి నటంచుఁ బలికితివి గాన బ్రతికితివి. నీకు మతిపోయినదా యేమి ? నా ధనమంతయు నా యాలికి తనయాలికిఁగా సేకరించితినని చెప్పలేదా ? ధన మనుభవించు వారు దానివలనఁ గలుగు ఫల మనుభవింపవలదా ? ఇందేమి వింతయున్నది. కొనిపోయిన ద్రవ్యమంతయు దాని చేతనే యిడితిని. అదియేదాఁచి పదిలపఱిచికొనియున్నది. నే నేమైన గంటుగట్టితినా ? పాపము నా కెట్లువచ్చును? ఇంక నిట్టి తెలివి మాలిన మాటలు పలుకక వీణియ నిచ్చి పొమ్ము. మాట లాడితివేని నీ తల, పగులఁగొట్టుదును.

నార—అయ్యా! నీ కంతటి ప్రాణపదమైన ప్రియురాలిమీఁద నింతటి ఘోరపాపములను వేయుట నీకు ధర్మమా? ఈ పాపములు చేసినవాఁడవు నీవు కాని యది గాదు. అది యంగీకరింపక నీ పాపము దానిని జెందదని తోఁచెడిని. నీ ప్రాణదయిత నీ ధనమును దీసికొనునే కాని నీ పాపమును దీసికొన సమ్మతింపదు.

కం. పాపము నీదో నాదో
దాఁపక వచియింపు మనుచుఁ దటుకునఁ జని నీ
పూపవయస్సు మిటారిన్
గోపింపక యడిగి యవలఁ గ్రొట్టుము నన్నున్.

వలయు నేని నీ వీ వీణయు కొనిపొమ్ము. నీవు వచ్చువఱకు నే నింద యుండెద.

బుత్సుఁడు—నా భార్య గుణ మెఱుఁగక నీవు భ్రాంతిపడుచున్నావు. కార్యము చేయుటచే నాకుఁ గొంత పాపము లభించుచునట్లుండినను నా ప్రాణమే తన ప్రాణముగను నా సౌఖ్యమే తనసౌఖ్యముగ నెంచుకొనుచు నాకై యెన్నెన్ని కష్టములో పడుచుఁ దనవారి నెల్ల విడిచి నాకై వచ్చి యిచ్చటనుండు నా యండజాక్షి నా పాపమును దనదిగానే యెంచుకొని ఫల మనుభవించును కాని నన్నుఁ బాపముల పాలుసేయదు. ఇది నిక్కము. దాని నోరనే యిదిచెప్పించి నీకుఁ దలవంపు చేసెదఁ జూడుము. నా భార్య లోకములోని యందఱ స్త్రీలవంటిదని తలంచితివి. దాని గుణమెక్కడ! దాని యౌదార్యమెక్కడ! దాని

ప్రీతియెక్కుడ! నే నొక నిమిష మాలసించినఁ బ్రాణా
పాయదశ వచ్చినట్లు తకతక లాడునే. వాకిట నెదురు
చూచునే. నా సుఖముకై తన ప్రాణమైన నిచ్చును.
గాని వెనుదీయునా? నీవు నాతోడ రమ్ము. నీ యెదురనే
ఫలికించెద.

నా — నేనురానేల? నీ వెన్ని పాపములు చేసినను నసత్య
మాడినవాఁడవు కావని యెఱుఁగుదును. నీ వడిగి వచ్చి
జరిగిన వృత్తాంతము చెప్పుము. చాలును.

అనిన బుత్తుఁడు వీణెం గైకొని చక్కఁ దన మక్కువ
చెలిం జేరఁబోయి తనకు నారదునకైన సంవాదంబు తెలియఁ
జెప్పినేను జేసిన జీవహింసాదులవలసి పాపంబు నీదో నాదో
చెప్పుము. అని యడిగిన బోయ దిట్లనియె.

చ. విన విన వింతలాడెదవు వెంగలి! ధర్మము దిద్దవచ్చితే?
పని వడి నన్ను బంధులకుఁ బాపుము నీవనుతోడితేవా? గు
డ్డను మఱి కూడు నెప్పుడు కడంగి యొసంగుచు నుండి సాఁకతం
బును బొనరింతు నంచనవె? మోసము వచ్చెనె నీదుబుద్ధికిన్.

తే. లంజెలకుఁ గూడు గుడ్డయు లంజెకాఁడు
గాక మఱియెవ్వఁ డిచ్చునో లోకమునను
అబ్బురంబుగ నేఁటికి నబ్బినాఁడ
వాలికిని గూడుపెట్టెడి వాలుమగఁడు.

కం. అన్నా నా ప్రుచ్చిలు మని?
యన్నా నా హింసచేయు మంచును నిన్నున్?
మన్నీఁడవు కారాదా?
మన్నన బ్రతుకంగరాద మఱి నీ కున్నన్.

కం. కాపాడెదు భారం బది
నీపైఁ బడె నేటిజోలి నీ పోకలతోఁ?
బాపంబే చేసితివో
యేపుణ్యము చేసినావొ యెటు తెచ్చితివో.

కం. అదియంతయు నాకేటికి?
వదలక నీ తెచ్చుచున్న వస్తువులను నే
ముదమున వండితిఁ బెట్టితిఁ
గొదవమాటలు నావి కావు కుడుచుట దక్కన్.

ఆ. సింగి బిడ్డఁగన్న సింగఁడు కారంబుఁ
దిన్న యట్లు తీర్పు దిస్థవచ్చి
నాఁడ వేర యిచట నానాఁ డెఱుంగను
నేఁడు తెలిసె నీదు నీచ బుద్ధి,

తే. భార్య నే నైతి నీవు నా భర్త వైతి
రక్షణీయను నీవు నా రక్షకుఁడవు
కాన నన్నెట్లు చెందు నీ కలుష మోరి
మగఁడ! చెప్పుము శాస్త్రప్రమాణ సరణి.

తే. రాష్ట్రపాపం బదెట్టులు రాజు నొందు
రాజఘంబు పురోహితుఁ గూడు నెట్లు
ధర్మనూత్కృంబు దలపోయఁ దన్నిభముగ
భార్య యొనరించు పాపంబు భర్తనొందు.

ఉ. కావున నాదు పాపము ప్రకాశముగా నినుఁ బొందుఁ గాని నీ
భావనరీతి నీ సలుపు పాపము నన్ జెనకంగ నోపునే
కావున నీవు సల్పిన యఘంబులఁ గల్గు ఫలంబుఁ బొందఁగా
నీ వొకరుండె పాత్రుఁడవు, నిక్కమెఱుంగుము సత్యమాడితిన్.

ఓరీ! బాలుర పాపంబు వారి తల్లిదండ్రుల నొందునను మాండవ్యు వాక్యంబు వినలేదా? భార్యచేసిన పాపమున భర్త యర్ధాయువై దానికి ముందే మరణించునను వాక్యము వినలేదా? భర్తచేసిన పాపము భార్య నొందినట్లు ప్రమాణమో దృష్టాంతమో చెప్పఁగలవా? జగద్విదితమైన యీ విషయమున నీ వింత మూఢుఁడవైతివేల? అని యళుకు కొంచమైన లేక తెగనాడిన యా బోయచేడియ మాటలు విని ఋక్షుండు వెలవెలఁబోయి యున్నని వేఁడి యూర్పులు పుచ్చుచు హా నీ వింతటిదానవని తెలియకపోయితిని గదే యోసి తొత్తా పాపముల దుత్తా దీనికా నిన్నుఁ గుత్తగఁ గొంటిని? అయ్యయ్యో!

సీ. బంగారువంటి నా బ్రాహ్మణకులమును
వెడఁగనై నీవాత నిడితిఁ గదవె
కన్నతల్లియు నింటఁ గంటికిఁ గడవెఁడు
నేడువఁగా వీడినాఁడఁ గదవె
యెన్నెన్ని పుట్టువు లెత్తిన నబ్బని
శీలంబు ధారవోసితిని గదవె
యంబుజాక్షుని తిరువారాధనము మాని
చెడిపె! నీ సేవ చేసితిని గదవె

తే. తొత్త నీపొత్తె ముత్తినాఁ దోఁచెఁ గదవె
జొల్లె సుధ యని తలఁపు రాజిల్లెఁ గదవె
యోసి నీ వాక్కె వేదమం చుంటిఁ గదవె
నాతి నినుఁగూడి భ్రష్టుఁడ నైతిఁ గదవె

ఉ. నమ్మితి నీవె వేల్పు వని నమ్మితి నా సుఖదాత్రి వంచు నే
నమ్మితి నీవె ప్రాణ మని నమ్మితి సర్వము నీవ యంచు నే
నమ్మినదానికా యిటుల నారక బాధకుఁ బోర యంచు నీ
వెమ్మెలు నాడఁజొచ్చి తిఁక నెమ్మెయి నే నిరయంబు సైఁచెదన్.

అని యట నిలువనొల్లక దాని మొగమైనఁ జూడ నొల్లక నిప్పులం బొరలినట్లు తాపంబుగొని పరువున వచ్చి నారదు పాదంబులం బడి మహాత్మా! నీ శరణుఁ జొచ్చితిని. నీవే నాకు దిక్కు. నన్ను రక్షింపవచ్చిన దేవతవు. నన్ను రక్షించుభారము నీది. అజ్ఞానాంధుఁడనై సంసారకూపంబునఁ బడి మునిఁగిన నాకుఁ గన్నులిచ్చిన పరదేవతవు. మునీంద్రా! యధముఁడను మూర్ఖుఁడను. మూఢుఁడను క్రూరుఁడను.

ఉ. సన్నుతశీల! నింద్య మగుచర్యలు లోకమునందు నెన్నియో
యన్నియు నొక్కటొక్కటి శతాయుతవారము లే నొనర్చితిన్
అన్నిరయంబునం గలుగు యాతనలందును నొక్కటొక్కటే
యెన్ని మహాయుగావళుల నేఁ బడియుండినఁ దీఱిపోవునో.

కం. అయ్యా మును నేఁ జేసిన
యయ్యఘములఁ దలఁప గుండె లవిసెడి నవె నా
యయ్యయి కృత్యంబులు దా
మొయ్యన నాకనులు కెదుర నుగ్రతఁ దోఁచెన్.

ఉ. ఘట్టని యొక్కపెట్టుఁ దలపై నిటఁ బెట్టిన మిట్టిపాటుతో
నట్టె చివుక్కనన్ వెగసి యాదలమోమున నెత్తు రుట్టుచున్
గట్టఁ గరుళ్ళు తన్నుకొని కాలులు చేతులు చచ్చువా రిదే
యొట్టెదుటన్ నిలంబడి రిఁ కేదియొ నాగతి యానతీయవే.

కం. తల వ్రక్కలైన నెత్తురు
నిలువునఁ గాఱుచును నోరు నిండం గనుల్
తల తేలవ్రేలవైచుచు
విలవిల తన్నుకొనువారి విషయముల్ దోఁచెన్.

కం. విత్తముల నీక దాఁచిన
యత్తన్వులచీర లొలిచి యంగ మొలలఁ బో
మొత్తితి: మానవు జేసిన
చిత్తల బిత్తరులఁ నెపుట వ్రేలెన రయమో.

కం. అబ్బా చెడితిం బడితిన్
నిబ్బర మెంత లేదు తలఁప నేరంబు లయో
ప్రబ్బికొనివచ్చి యల్లన
యబ్బాతము లెల్లఁ జొచ్చె నవలింపంగన్

తే. ఎన్ని నరకంబు లున్నవో యన్ని యవిగొ
యెదుర నున్నవి యయ్యయో యెవరు దిక్కు?
కింకరులు వచ్చి యీడ్చుచుఁ గింకిరి గొని
కొట్టునట్టులఁ దోఁచెనో గోవిదేంద్ర!

కం. ఆడితిఁ గల్లలు, గురు విడ
నాడితి, శీలంబుఁ దూల నాడితి, నసతిన్
గూడితిఁ, జౌర్యంబును గొం
డాడితి, మదిరకును ద్రోపు లాడితి నయ్యా

కం. మఱచితిఁ గులమర్యాదలఁ
జెఱచితిఁ బరసతులఁ జౌర్యచేష్టలకును మున్
బఱచితి నెఱచి భుజింపం
గఱచితి దుష్కృతుల కొడు గఱచితి నకటా.

ఉ. చేసిన యన్ని పాపములఁ జెప్పఁగఁ బట్టెడు నేండ్లు పూండ్లు నేఁ
జేసిన పుణ్యకార్యములఁ జెప్పఁగ వ్రేఁకను వంచి యెన్నఁగా
వాసిగ నొక్కటేన్ మదికి వచ్చుటలే దిఁక నేమి చేయుదున్
బాసె మదాంధకార మెదఁ బాప భయంబు కడున్ వధించెడిన్.

ఆ. కావవయ్య నన్నుఁ గరుణామయాత్మక
ప్రోవవయ్య నన్నుఁ బుణ్యపురుష
యేలవయ్య నన్ను హితలోక నుతశీల
మనుపవయ్య నన్ను మౌనివర్య!

అని మునివరు చరణంబుల వ్రాలి పాపభయమునఁ గన్నీరు మున్నీరుగా నేడ్చుచుఁ దన పూర్వజన్మ సుకృతవశంబున నుత్తమజ్ఞాన మొదవ శరణాగతుండైన యతనిఁజూచి కరుణానిధియగు నారదుం డిట్లనియె.

ఓయీ! నాకు బంధుండవైన నీవిట్లు సంసారాంధువునఁ బడి కన్ను మిన్ను తెలియక వర్తించుట గని సంతాపంబునొంది నినుఁ జక్కదిద్దఁ జనుదెంచితిని. దుఃఖమయ సంసారమును సుఖాస్పదంబని తలఁచువారి నేమనవచ్చును?

తే. రొక్కములఁ దెచ్చి మక్కువ యొక్క నిచ్చి
దాని యిచ్ఛాను వృత్తిని దవులువఱకు
నాలి యాలియె పిదప గయ్యాళి గాదె
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు?

తే. చచ్చియైనను బరులను జంపియైనఁ
జుట్టలకు భయభక్తులు చూపి ధనము
పెట్టినను బెండ్లి, శ్రాద్ధంబు, పెట్టకున్నఁ
గలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు?

తే. విత్తములఁ దెచ్చి యిచ్చుచు మెత్తనగను
భయము పైఁగొల్చి సేవించి వఱలుఁవఱకు
నన్న యన్నరొ మఱి జము దున్న గాఁడె?
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు ?

తే. రిత్త దళవచ్చి పెట్టుట యుత్తమైన
మాలపోలిక ననుకంప మాని కంద్రు
కల్లదోషంబులను మెడఁ గట్టుచుంద్రు
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు ?

తే. అర్థ మెందాఁక నడుగఁడో యంతవఱకు
నేస్తమంతయుఁ జక్కఁగ విస్తరిల్లు
ధనముతోడన స్నేహంబు తఱిగి పోవు
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు?

తే. ఒడల బల ముండి చేయుచు నుండెనేని
యిచ్చకంబుల మిక్కిలి మెచ్చుచుంద్రు
విత్తముడిపోవ మెటికెలుఁ విఱుచుచుంద్రు
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు ?

తే. ఆర్జనము సేయువఱ కెట్టి యవగుణంబు
మంచిగుణ మనుచును విన్నవించుచుండు
రవల సుగుణమె దుర్గుణ మంచునుంద్రు
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు ?

తే. కాసు.వీసంబు చేతిలోఁ గలుగనున్న
నాలి యా చోళదేశపు గాలిగాదె
దాని స్నేహంబు బీదఁగాఁ గానవచ్చు
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు?

తే. పేదయయి కష్టములు పడువేళయందు
గృతము మఱతురు గద్దెనా నీయఁబోరు
పిదప నాతఁడు బాగున్న వేళఁ దమకుఁ
బెట్టలేదంద్రు వీఱిడి చుట్టములును.

తే. ఎట్టి కడుఁ బరమార్థ మైనట్టిదైన
దోషమంచును దూషింత్రు దుష్టమతులు
రిక్తదశనున్నవాఁ డాచరించె నేని
కలదె సౌఖ్యంబు సంసార గహనమందు ?

కం. నెట్టన కుణపము నక్కలు
పట్టుగ గ్రసియింపఁ బీఁకువడువునఁ బురుషున్
జుట్టలు పరిపీడింతురు
కట్టా సంసారమందుఁ గలదే సుఖమున్.

చం. ముదిముదితల్లి, సాధ్వియును ముగ్ధయునుం జవరాలు నాలు, ము
ద్దొదవఁగఁ జేయు లేఁజిఱుతలొక్క పెఱుంగ, రటంచు నిచ్చలున్
వదలక యున్నఁ గాలుఁడు కృపాళుఁడొ? వీరలు కూడవత్తురో?
వదలఁగఁ జేయువారొ సమవర్తిభటుల్ వెత పెట్టువేళలన్.

తే. ఎసగు సంసార సాగరం బీఁదువాఁడు
మెడను దాల్చిన బండలు పడఁతు లెల్లఁ
గాళ్ళ బందాలు చుట్టాలు కందు లెల్లఁ,
గటిక చీఁకటి యగు మోహగరిమ వత్స !

తే. పూర్వజన్మ సమార్జిత భూరిపాప
గాఢ పైత్యజ్వరంబు పైఁగాయుచుండ
నాలుకకు రుచియించునే నవ్య రామ
నామ మధురౌషధంబు నిర్ణయముగాను?

చం. తెలుపక మయ్య యింకయిన నెంగలిపోచున ఘోరకృత్యముల్
బిలుసనఁ జేయఁబోవకుము వీడుము మున్పటిత్రోవ లన్నియున్
మఱువక యాత్మలోఁ దలఁపు మాధవునిన్ నతలోకరక్షకున్
మఱువకు వాయు నీకు ననుమానము మానుము మానసంబునన్.

అనిన బుద్ధుండును వెలవెలఁ బాఱు మొగంబున నమ్మునివరుఁ జూచి మహానుభావా!

తే. పాపములు పెక్కు లొటను బాల్యమందు
నేర్చినది యంతయును నేఁడు నేలఁ గలిసెఁ
దోఁప దొక్కండుఁ బుణ్యంపుఁ ద్రోవయైన
నేమి రీతిని నేఁ దరియించువాఁడ?

అయ్యా! నీవు చెప్పినవాఁ డెవఁడు? ఎట్టివాఁడు? ఏమని ధ్యానింపవలయును? ఒక్క మంత్ర తంత్రమైన నా నోర రాకున్నది. చిటికె వేయు కాలమైన మనసు నిలువకున్నది. నా గతి యేమియని యేడ్చిన దయాళుండైన నారదుండు

కం. పాపము జేసినఁ బశ్చా
త్తాపంబున సగము పోవుఁ దదనంతర మా
పాపముఁ జేయమిఁ గొఱయుఱ
ప్రాపింపక నరునిఁ బుణ్యవంతునిఁ జేయున్.

కావున నిట్టి ఘోరకార్యముల మనసున నైనఁ దల పెట్టకుము. సర్వకాల సర్వావస్థల 'రామ రామ' యనుచు నుండుము. నీ పాపము లన్నియు నడఁగును. అనిన నతఁడెంత ప్రయత్నించియు రామయని పలుకలేఁ డయ్యె. అతని దుర

వస్థఁగాంచి వేల్పుమాని యిట్టులైన నతనిచే రామనామం
బుచ్చరింపఁ జేయఁదలఁచి యోయీ! ‘ రాణి ’ అనుమనిన
‘రాణి’ అని యతఁడు పలికె. ఇట్టులే

తే. రాజటన్నను రాజను రాక్షసుఁ డన
రాక్షసుం డను రాణ నారాణ యనును
రాయి యనినను రాయను; రాక యనఁగ
రాక యనుఁగాని యనలేఁడు రామ యనుచు.

కం. కామ యనం గామ యనున్
జీమయనం జీమ యనును జేమ యనం గాఁ
జేమ యనుఁ గాని యకటా
రామా యనలేఁ డదేమి ప్రాఁత బలంబో.

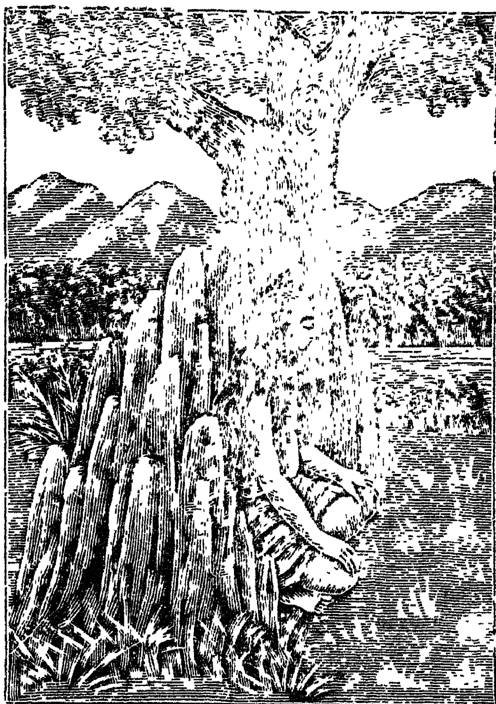
సీ. ఆరామ మని యన్న నారా యనుం గాని
యారామ మని యెల్ల ననఁగ లేఁడు
గారామ టన్నను గారా యనుం గాని
గారామ టంచుఁ బల్కంగ లేఁడు
సంగ్రామ మన్నను సంగ్రా యనుం గాని
సంగ్రామమనుచు ననంగ లేఁడు
పోరాము లన్నను బోరా యనుం గాని
పోరాము లని నోరఁ బూన్ప లేఁడు

తే. ఔర యెంతటి పాపమో యనఁగ లేఁడు
రామ యనునట్టి రెండక్కరంబు లొకటి
గాఁగ స్వార్జిత భీకర కలుషచయము
లడ్డ గడియయ్యె నోటికి నడ్డపడఁగ.

అప్పుడా బ్రహ్మపుత్రుఁడాలోచించి యోయీ 'మ యనుమనిన 'మ' యని యాతఁడు పల్కె. రా యను మఁ 'రా' యనియుఁ బల్కె. ఇటు లొకటి రెండుమార్లు మ-ర యని వేఱు వేఱుగఁ బలికించి పదపడి 'మరా' యనుమనిఁ నతండు 'మరా' యనియె అట్టులె వెంట వెంట మరా-మరా-మరా యనుమనిన నాతఁడు నట్టులే యనెను. ఇట్లాయన మరా మరా మరా యనఁగ రామ రామ యని యేర్పడెను.

అప్పుడు నారదుండు సంతోషించి యోయీ నీవుతక్కిన చింతలన్నియు విడిచి యొక వృక్షమూలమునఁ గూర్చుండి మరా మరా మరా యనుచు నుండుము. నీ పాపములన్నియు నశించును. పుణ్యలోకములు సమకూరును. అని యుపదేశించి యథేచ్ఛమరిగె. ఆయనయు నొక వృక్షమూలమునఁ గూర్చుండి కన్నులుమోడ్చి యితర చింత లన్ని మాని మరా మరా మరా యనుచు నుండె. కొంతకాల మిట్లు జపంబుచేయ రామ రామ యని పలుక సాధ్యపడియె. ఆయన యట్టులే కదలక మెదలక తదేక ధ్యానవిష్ఠుఁడై రామనామంబు జపించుచుండఁ గొన్నియేండ్లరిగె. ఆయనమీఁద నొక పుట్ట పెరిఁగె. సమాధి యందుండుటచే నాయన యదియు నెఱుంగఁడు. ఇట్లనేక శత వర్షంబులు గడచె. ఆయన యందుండుటయు లోక మెఱుంగదు. ఒకానొక సమయంబున జడివాన ఘోరంబుగఁ గురిసెను. ఆ వాన వడికిఁ బుట్టయంతయుఁ గరిగిపోయెను సమాధి

నిష్ఠుఁడైన యీ మహర్షి లోకమునకు పూజ్యుఁ డాయెను. వల్మీకమందుఁ బుట్టినాఁడని యీయనను వాల్మీకి యని లోకము పిలువసాగెను. పుట్టకు సంస్కృతమున వల్మీక మని పేరు.

వాల్మీకి సమాధినుండ నాయనపై పుట్ట పెరుఁగుట.

ఈ మహానుభావుఁడే కదా శ్రీమద్రామాయణము రచించిన మహర్షి. అదియేకదా యాదికావ్యము. అదియే బ్రహ్మసమ్మతము. అదియే వేదము. ఆ గ్రంథమును జదివియేకదా లోకము

తరించుచున్నది. ఆ కావ్యమే కదా లోకమున నద్వితీయమని ఖ్యాతి వడసినది. అది కావ్యములలో నుత్తమ కావ్యము. ఆ పవిత్ర చరిత్రమును జదువని బ్రదుకే వ్యర్థము. అట్టివాని గన్నతల్లి గొడ్డురాలు కాకపోదు. ప్రతి మనుష్యుఁడా పుణ్య గ్రంథమును బఠించుచు రామనామమును జపించుచు సర్వ పాపముక్తుఁడై ముందువెనుకఁ బదునాలుగు తరములవారితో శాశ్వతసుఖము ననుభవించునుగాత.

లోకా స్సమస్తా స్సుఖినోభవంతు.

శ్రీరామ రామ రామేతి
రమే రామే మనోరమే
సహస్రనామ తత్తుల్యం
రామనామ వరాననే.

శ్రీమ దొంటిమిట్ట కోదండరామార్పణమస్తు.

స్వ స్తి స్తు.

శ్రీ కైలాస్ ప్రింటింగ్ వర్క్సు, గుంటూరు.